Any V. Núm. 217 - Barcelona, dijous, 30 de març de 1933

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA ART I POLÍTICA

Preu : 30 cèntims. - Pelai, 62. Telèfon 15300. - Subscripció : 3'50 pessetes trimestre

Teatre del Poble? Quina comèdia!

PERTANY A LA BIBLIOTECA DE L'ATENEU BARCELONÈS

Els feixistes i altres "curanderos"

«Cada terra fa sa guerra». Aquesta dita és tan certa que àdhuc aquells fenòmens morals i polítics que es contagien pel món a una hora donada, malgrat llurs semblances genèriques, ben superficials per cert, tenen a cada banda on arriben un contingut distint. Per exemple, el feixisme: a Itàlia té un color, a Rússia un altre i a Alemanya un altre que no és ni el rus ni l'italià. I es comprèn que sigui així. A Rússia el despotisme és una religió, amb els seus dogmes, els seus misteris, ah!, i sobretot amb força

I bé; ara som a on anàvem: hem estudiat els aspectes específics d'aquest moviment contra la llibertat humana que, amb intermitències, sempre s'ha repetit, i que segons les èpoques i les nacions, s'ha mantingut d'errors o follies o malignitats diverses. Ara som a casa nostra: sentim parlar de feixisme: uns invoquen Mussolini; d'altres, Hitler; d'altres, Lenin. Però, essent a Catalunya, de què formaríem el nostre feixisme?

Per ara no hi veiem cap d'aquelles grans illusions collectives que poden decorar el crim

L'espectacularitat, somni de tot feixista

sants i relíquies. Icons del tsar o de Sant Aleix, icons de Lenin o de Marx. Cos incorruptible d'algun Anastasi o Trofemi morts en olor de santedat, mòmia de Lenin. Tant se val. La qüestió és crear un poder sobrenatural, en nom del qual hom pugui exercir l'autocràcia. Com totes les religions, el marxisme illuminat tendeix a preocupar-se més de donar esperança i fe al poble que no pas tranquil·litat i bons aliments. No desconeix tampoc, el govern dels Soviets, la gran suggestió que damunt de les masses poc cultes obra l'ascesi i el sacrifici; de manera que, mig per necessitat, mig per càlcul, el governant soviètic, amb una fanàtica crueltat sacerdotal, es preocupa que el poble treballi força, mengi poc i no rigui gaire. Sap que només així conservarà el candor dels infants i no s'*aburgesarà*. En argot soviètic, aburgesar-se vol dir demanar algun confort i alguna solidesa al moment present, i és sabut que tota la dèria de Stalin i dels comissaris és de fer entreveure només una punta de paradís al poble, darrera d'una sèrie sempre renovellada de plans quinquennals ambiciosos i frenètics.

Si el despotisme, a Rússia, és religiós, a Alemanya és filosòfic. Ja fa uns tres segles que els alemanys volen convertir llur essència en valor universal. Aquesta aspiració, que dugué els grecs a transformar-se segons la veritat, no trobà igual resultat a Alemanya. L'alemany vol que la seva pàtria sigui l'univers, però sense que ell hagi, per això, de canviar i de fer-se més raonable. La manera més senzilla seria destruir tot allò que no fos alemany, o si més no fer-lo passar per un adreçador tan sever que només restés Alemanya i coses alemanyes. Llavors Alemanya ho seria tot, perquè les altres coses ja no serien. El grec anava a la veritat, cosa que vol intel·ligència i pensament. L'alemany vol crear la veritat, exterminant o torçant tot allò que no vagi al seu albir. Això demana força i voluntat. D'ací que, de la veritat, hom, dins Alemanya, en digui força. Si la força és la veritat, l'Estat és el seu verb, l'exèrcit el seu braç i la violència la seva moral. Tota una lírica filosòfica, que sovint és aclaparadora, com en Hegel, o enlluernadora, com en Nietzsche, no fa més que predicar això: la brutalitat com a veritat transcendent. Davant d'aquest idealisme tràgic i ferotge, l'home és un mer individu, és a dir, un no-res metafísic que, per un misteri, lligat amb els altres no-res dels seus germans, forma una realitat transcendental, Alemanya o sigui l'«univers».

Descendim cap al Sud i arribarem a les ribes de la Mediterrània, on encara pren peu de tant en tant l'enginyós Ulisses, magnificació del frau combinat amb la intel·ligència i l'audàcia. Itàlia és un país d'història i de política. L'italià, un home de molta imaginació; però que mai no n'és víctima. El despotisme, a Itàlia, viu dins el concret de la ciència de l'home i és fred i únic. Ni religió, ni metafísica, ni versos. Amb un himne rònec, servit per una tonada al nivell de la lletra, Mussolini es va fer l'amo... ajudant-hi el *manganello* i l'oli de ricí, i la por dels uns i la cobejança dels altres. L'únic teoritzant d'aquest ordre de fets era el vell Maquiavel amb allò de «...Els homes són dolents, i si tu no els la fas, ells te la faran a tu». I el que mana la fa a tothom; i és un no viure organitzat.

Tot el feixisme cap dintre la màxima que hem dit. Només que el poble d'Itàlia és artista i ama les formes plàstiques i magnífiques de totes les arts i, a més, té un dilletantisme històric una mica explicable, quan s'ha fet un cert paper a la història: com el de Roma, posem per cas. D'ací els discursos, la salutació romana, els superlatius, els ditirambes i tota la gresca de punyals i de pinyols que faria somriure si la cosa no passés de comèdia.

polític; parlant entre nosaltres, només hi veiem incultura i pànic. Un pànic estúpid i no gens justificat. Una ignorància tan gran que no s'adona que voldria tornar a formes fracassades. I, sobretot, una gran mandra. Mandra de pensar, d'obrar, de millorar-se interiorment. Al fons de tots els que prediquen violència a casa nostra, o senyors Canons o pistolers, no hi ha gota de virtut privada o civil; ni tan solament les falses virtuts d'un iluminisme o d'una exaltació patriotesca. No; ací hom és feixista perquè cerca la manera de no haver d'incomodar-se a fer història.

I això, a nosaltres, catalans que tenim consciència del lligam que hi ha entre la nostra catalanitat i la llibertat, ens fa estupor. Obriu la història; veureu les institucions catalanes del temps de la nostra esplendor, basades damunt les virtuts civils i no la voluntat dels dèspotes. Ve el dèspota, es marceix l'esperit civil i Catalunya s'aclofa. Reneix la llibertat? Doncs amb ella Catalunya!

Ho diu la història; el sentit comú també ens ensenya que un feixisme espanyol desfaria, i a corre-cuita, l'obra cabdal de la República, la nostra autonomia. No sabem si tots els feixistes són anticatalans; però tots els anticatalans, això sí, són feixistes o hi simpatitzen. Nosaltres, com a catalans, doncs, som antifeixistes, i, com a gent que pensa, també. Car, amb la falta d'idealitat i de contingut, un feixisme, a casa nostra, no tindria ni el fals esclat d'altres règims tiànics. Seria una cosa tan tronada que, vegeu, estem segurs que ni podrà aixecar un pam de terra. No posem tant els nostres conciutadans en guàrdia contra una revolució feixista com contra una molesta infecció de *brandes*. Ací, tot el que no sigui serietat, acaba en anarquia.

De Dijous — a Dijous

UN SITUACIONISTA

Més endavant, en la pàgina 3 d'aquest mateix número, el nostre crític teatral parla d'un aspecte del projecte de creació de l'anomenat Teatre del Poble, que amb un sospitós silenci es volia fer aprovar per l'Ajuntament, i sobre la sort del qual no sabem què s'haurà decidit en la sessió consistorial d'ahir, ja que les condicions materials de confecció d'un setmanari ens forcen a imprimir aquestes ratlles abans de conèixer l'acord municipal.

Però el dictamen que es volia fer passar per sorpresa comporta un altre aspecte — no ens amaguem de dir-ho — estrictament personal. Ens referim al nomenament de Joaquín Montaner y Castaños com a un dels dos directors inamovibles del projectat Teatre del Poble.

Quins mèrits ha contret aquest senyor envers el poble, el teatre català i àdhuc el teatre castellà? Ningú, ni ell mateix, no sabria contestar una pregunta tan senzilla.

Es de suposar que no considerarà com a mèrits alguna traducció del català, ni cap de les seves obres originals castellanes, en l'estrena d'una de les quals Valle-Inclán promogué un incident en protestar de la baixa qualitat de l'obra.

I, sobretot, menys podrà retreure com a mèrits la seva història dels anys 1925 a 1930, en què exercí — copiem d'una biografia d'aquelles que es fan demanant les dades al biografiat — de «secretario (de l'Exposició), jefe de los Servicios y director de la Sección de Arte, teniendo a su cargo en esta sección la dirección y creación del Museu del Palacio Nacional, la Exposición de Arte Moderno y los talleres artísticos, habiendo cooperado a la dirección y creación del Pueblo español». Les persones ben informades saben que en tot això hi ha més pa que formatge. Quan MIRADOR *volgué fer saber als seus lectors qui era el pare del Poble espanyol, de la nostra enquesta es desprenia que Joaquín Montaner hi tenia una participació ínfima per no dir nulla. Però d'això el públic no pogué assabentar-se'n. El censor retenia les proves, les quals eren barrades pel llapis roig després d'haver estat mostrades a Joaquín Montaner.*

En canvi, el poeta de Villanueva de la Serena tingué una participació en totes les vexacions de què fou objecte tota manifestació catalana — per inofensiva i apolítica que fos — que es volgués fer a l'Exposició. Ell servì amb una fidelitat canina tots els dictadors i dictadorets de l'època, i es deixà protegir, a canvi, no cal dir-ho, de satisfer-li la catalanofòbia exacerbada, per aquella mena de virrei que es deia Foronda.

Però si hi ha una mena d'éssers que sempre cauen de potes, com els gats, hi ha també una mena d'éssers humans que troben la postura qualsevulla que sigui la situació política. Passada la dictadura, advinguda la República, Montaner seguí «enxufat», hi segueix encara, i, per afegidura, es cerca un nou càrrec, a despesa d'un pressupost que no ha pogut subvencionar, com altres anys, unes quantes institucions de cultura que tenen una altra qualitat i una altra solta que les que ens pugui oferir aquest Teatre del Poble, patrocinat per l'híbrid connubi Montaner-Puig i Ferreter.

Ningú no ha pogut dubtar mai del catalanisme d'aquest darrer. Què, doncs, l'ha impel·lit a acollar-se amb Montaner, aquest home d'una actuació anticatalana que ningú no ignora?

Sortosament, per l'enrenou fet entorn d'aquest projecte darrera del qual la flaire popular ha ensumat un «tinglado», potser l'Ajuntament no s'haurà decidit a aprovar el monstruós dictamen que divendres passat va quedar sobre la taula.

Encara que hagi estat així, no és inoportú fer adonar a Joaquín Montaner que el que més li convé és no fer sonar gaire el seu nom. — J. C.

MIRADOR INDISCRET

Avís important

Preguem als nostres lectors que anotin el nou domicili de MIRADOR *a partir del primer del mes vinent:* CORTS CATALANES, 589. *Telèfon* 11430.

El pobre Sr. Giralt

D'ençà que el senyor Ventalló va dir al senyor Giralt, cap de la minoria radical, que sempre dormia, l'home fa uns esforços èpics per tal de fer quedar malament el regidor de l'Esquerra, però en la sessió passada li va ocórrer un cas d'aquells que fan quedar tan bé. S'estava efectuant una de les tantes votacions nominals, i el pobre senyor Giralt dormia com un sant baró. De sobte l'Ulled li dóna un cop de colze i En Giralt es desperta esverat. Li demanen el vot i ell pregunta del que es tracta. El secretari li llegeix la proposició novament i ell llavors es gira al seu company i pregunta:

—Què tinc de votar, sí o no?

Quin cap, aquests radicals!

Santa innocència

La sessió consistorial del passat divendres va ésser d'aquelles que formen època i el seu final va agafar uns caires de melodrama realista.

Les coses es varen començar a torçar quan el tinent d'alcalde Domènec Pla ocupà la presidència, que tot seguit es va veure que li venia gran.

El pobre regidor, al qual no respectava ningú, prou s'esforçava a imposar silenci i ordre per tots els mitjans al seu abast, però com si res. Ell vinga tocar la campana i fer esgarips, i els de l'hemicicle vinga fer una tabola èpica. En el paroxisme de la desesperació, el senyor Pla se li va ocórrer dir:

—Senyors, que no veuen que estic tocant la campana!

Aquesta frase històrica va tenir la virtut de desvetllar la hilaritat dels regidors, i a partir d'aquest moment la sessió... anava pitjor encara.

Una ensopegada

L'altre dimarts tingué lloc a l'hotel d'Orient l'àpat d'homenatge al poeta Eduard Marquina. A aquest acte assistien els crítics teatrals dels diaris barcelonins, i, com és natural, el senyor Bernat i Duran no hi podia mancar.

El discurs llegit pel senyor Eduard Marquina causà als comensals un entusiasme i una impressió profundes. El senyor Bernat es veu que tenia ganes de quedar-se amb les quartilles originals i tan bon punt el senyor Marquina hagué acabat el discurs i deixat les quartilles damunt la taula, el senyor Bernat s'hi abraonà i les prengué. Marquina se n'adonà, i davant de tot el públic les hi reclamà:

—Senyor Duran, faci el favor, que això no està bé!

Els mestres del periodisme

—No està bé això. Se li ha de posar un títol més viu, més animat, que cridi més l'atenció — diu l'ex-conseller Pere Comes, davant de la primera quartilla d'un article que li mostra un redactor de *L'Opinió*.

I el flamant director, inspirat pel puro que li fa d'Esperit Sant laic, al cap de poca estona troba la solució genial, agafa la ploma, esborra el títol posat pel redactor i escriu amb mà segura: *Qüestió d'actualitat.*

Nova York, capital dels EE. UU.

En una nota oficiosa lliurada per la Generalitat a la premsa local, i inserida per aquesta diumenge passat, s'intenta fer creure als lectors de diaris que els Estats Units acaben de canviar la seva capital a favor de Nova York. Hom creu que el fet no mereixerà cap reclamació diplomàtica de les autoritats de Washington, les quals es limitaran solament a trametre una geografia al redactor de l'esmentada nota.

No es pot dir blat...

Amb motiu de l'avantvotació per a regidors, els centres d'Esquerra s'han animat d'una manera extraordinària. Els noms de possibles candidats van i vénen que és un gust. Es prodiguen amb escreix els tustaments a l'espatlla i les encaixades afectuoses. Política menuda de desenganys i d'esperances.

Un president de gremi, ex-candidat radical fracassat, tenia guanyades totes les simpaties de dos o tres centres d'una barriada. Després dels aldarulls promoguts en l'enterrament del joier assassinat, hom havia de sentir-lo queixar-se dels penjaments que deien els homes de l'Esquerra dels gremis barcelonins.

—Jo que em pensava que la meva presidència de gremi m'afavoria, i quan ja em veia ocupant un escó consistorial, ve aquest enterrament i em fa caure en desgràcia!

Homenatges a dojo

L'Esquerra, partit jove, sembla haver heretat del partit radical aquella pruïja homenatjadora dels temps de les vaques grasses. El no saber-la dosificar, ha fet que ja no resti un sol president de casinet de barriada sense el seu corresponent vermut, banquet o lonx. Ara, a manca de figures homenatjables, esgotades totes les possibilitats en aquest ram, s'intenta fer servir l'individu que, en proclamar-se la República, no es cansà de desgranar amb un cornetí les notes airoses de la *Marsellesa* des del balcó de l'Ajuntament.

I després d'aquest homenatge, a qui tocarà el torn?

I el cornetí?

El que acabem de transcriure no és tot. Ultra l'homenatge popular al músic, hom intenta que el cornetí històric vagi a parar a un recó ombrívol del museu de la ciutat.

Caldria preguntar, als autors de la idea, quin mal els ha fet el pobre cornetí que un dia, entre pregó i pregó, va tenir l'avinentesa d'esverar els transeünts de la Plaça de la República.

«La Passió d'Olesa»

Cada any aquest espectacle tradicional augmenta d'una manera inusitada. Ara ja són dos teatres que representen aquesta obra durant quatre diumenges de quaresma i es dóna el cas que molta gent que no es prevenen de localitat no hi poden entrar. Els plens són fabulosos.

En Francesc Pujols, gran admirador d'aquest espectacle, ens en ponderava el succés creixent. A les portes del teatre, venedors ambulants de publicacions bíbliques protestants venen edicions d'aquesta procedència.

—Figureu-vos—ens deia En Pujols—si té d'ésser èxit, que a les portes del teatre com a argument de l'obra venen els quatre Evangelis.

Barcelona a la deriva

Lloc: Barberia veïna a la Plaça de la República especialitzada en barbes de capellans de la Cúria, bigotis de caps de cerimonial, funcionaris de la Casa Gran i perruques de secretaris de Conseller.

En una butaca estan ensabonant la cara d'un conegut advocat i funcionari de l'Ajuntament que és d'aquells que no poden deixar de llegir mai, ni quan els fan massatge, i el perruquer ha d'adoptar totes les posicions més rebuscades i més disgracioses per tal de poder treballar i no ensabonar els ulls ni tallar trossos de galta.

El perruquer cerca conversa perquè el client es decideixi a treure's aquell diari de la cara... però no se li acut res. Potser alguna cosa d'actualitat... Vejam... Tot d'un cop li diu:

—I doncs, senyor Julià, diuen que Barcelona va a la deriva?

—Com diu? Barcelona a la deriva?

—Sí, home; no veu que ha perdut el pal d'amarratge...

El client no llegí més.

La conferència rècord

La conferència que va donar Rafael Benet al Círcol Artístic va durar — rellotge en mà — d'un quart de vuit fins a les nou i deu.

—Caldria organitzar el campionat parlamentari. En Benet seria un bon element — deia un dels que havien aguantat tota la conferència.

Aquesta qüestió era discutida entre En Cortès i el pintor Miquel Farré. Tot d'una el conferenciant engegà un reguitzell de mots alemanys d'aquells que has de pendre impuls.

En Farré va completar:

—Per al campionat, aquesta conferència seria amb obstacles.

El català que ara s'escriu

No ens podem queixar. La catalanització dels rètols segueix una corba ascendent. Les normes ortogràfiques, val a denunciar-ho, no són tractades per tothom amb el mateix respecte. Heus ací tres mostres que parlen soles, caçades al vol en un carrer relativament cèntric:

«*Permanens. Las millós. A deu pesetas. Aparatus mes moderns.*»

«*Diumenge: Vall per un numerós tercet.*»

«*Especifichs de totas les marcas.*»

No interessa a ningú evitar una cosa semblant?

ELS ATRACAMENTS

—«L'altre dia, una banda intentà novament assaltar un Parlament situat a la Carrera de San Jerónimo».

(c) Ministerio de Cultura 2006

COSES VISTES

La casa de Pierre Loti a Rochefort

Dos-cents quilòmetres sobre Bordeus. Línia de Nantes. Rochefort-sur-Mer. A l'estació un òmnibus: *Hôtel du Grand Bacha.* Hem recordat aquest nom llegit en un número de la *Revue des Deux Mondes* de fa uns quants anys. Claude Farrère ens en parlava explicant la seva darrera visita a Pierre

Sala xinesa

Loti a les acaballes de la seva vida. El «Grand Bacha» és el millor hotel de la població i compta amb el confort suficient per a trobar-s'hi bé. Hem entrat al hall. Sobre una taula coberta de revistes i de fulls, entre *Sciences et Voyages* i *La Tribune* dels viatjants de comerç, descobrim, fresc com una rosa, un número de MIRADOR... Caram!... Després ens ho expliquem: el propietari de l'hotel ha estat vuit anys a la plaça de Letamendi i dels deu fills que té, quatre parlen el català de Pompeu Fabra.

Per esperar l'hora de dinar hem donat un cop d'ull a la ciutat. Vell port d'aigua dolça sobre el riu Charente per on un dia embarcà Napoleó cap a l'exili, arsenal de guerra i casernes de la marina emboscallades d'aquest halo d'abandó en què sembla trobar-se la vella marina de guerra de França. Subprefectura marítima; aeriport transatlàntic militar i civil; ciutat poblada per ex-funcionaris de l'administració colonial que encara vesteixen de blanc els mesos d'estiu, vell record dels capvespres de Saigon o de les llunes plenes de Madagascar; invàlids de guerra i vells militars i mariners jubilats. Molts calaixos de calaixera plens de condecoracions, cordons, creus i medalles. Els ciutadans de Rochefort passegen amb l'aire senyorívol i reposat que donen les pensions de l'Estat. Sembla tanmateix que tothom visqui de renda. No hi ha pobres, ni mendicitat, ni misèria. El cinquanta per cent de la població són cavallers de la Legió d'Honor i la resta pensionats...

Grossa caserna d'infanteria negra: el tercer regiment colonial. Cases baixes. Carrers amples i nets. Arbres en les voravies. Forta calor humida i febrosa a l'estiu. Pluges i humitat viscosa a l'hivern. Aspecte i clima colonials i marítims.

Ensems descobrim el tipus de ciutat francesa cent per cent. El *Café des Voyageurs* de totes les ciutats de província de França; la devesa, on prenen la bonança del migdia uns vellets venerables junt amb uns invàlids que deixaren les cames o un dels braços als volts de Douaumont; la gran esplanada voltada d'arbres on de tant en tant, els dissabtes, un circ ambulant arriba, s'instal·la i passa, i on un cop l'any té lloc la *Foire foraine* amb les seves barraques de fenòmens, les *ménageries* i els seus lluitadors d'estómac dilatat. Una gran plaça: la plaça Colbert, a la memòria del fundador de la ciutat, amb la *Mairie,* i al bell mig, la glorieta de música bisetmanal. Davant la casa consistorial un grup de gent encuriosida. Què passa?... Un casament. Un català empadronat al districte de la Concepció que es casa amb la filla del patró de l'hotel. Home!... Després ens assabentem que a la població hi ha un negociant de fruites a l'engròs que es diu Pons i també és fill de Barcelona. En aquesta gran plaça de Colbert els diumenges a primeres hores de la tarda es passegen les famílies dels suboficials de color, de *la coloniale*; ell, vestit d'uniforme; ella — negra també — amb la roba de les festes, i tots dos ajudant a empènyer un cotxet on hi ha el fill negret d'ulls clars i gestos joiosos. També en l'esmentada plaça, el 14 de juliol, es pot ballar a discreció amb la filla de qualsevol *quartier-maître* de la reserva, al compàs d'un aire de java enlairat per la *Fanfare de la Marine* que bufa els instruments de vent amb uns pulmons a tota prova i que prenen alè d'un «boc» de bona cervesa emplaçat al costat de cada músic.

Mentre estem dinant ens arriba l'avís de la família Viaud que ens autoritza a visitar la casa de Julien Viaud (Pierre Loti), citant-nos per a dos quarts de tres. La casa de Loti no és un museu públic, com la del Greco, per exemple. Per visitar-la cal sollicitar un permís especial al seu fill Samuel Viaud, que s'hi estatja, i fins i tot cal fer acompanyar la demanda d'una recomanació influent o allegar un fi periodístic.

* * *

Carrer Pierre Loti, número 141. Heus ací la casa. Una casa idèntica a les altres, senzilla i vella com el carrer on està emplaçada. Loti volgué conservar intacta la casa dels avis; res no hi ha estat canviat; solament l'omplí de milers de records recollits en el curs dels seus llargs viatges i campanyes. Tants records, tantes curiositats i magnificències exigien un marc que els fes honor i volent donar a totes les meravelles recollides una hospitalitat digna, adquirí les cases veïnes, respectà llur exterior i llur arquitectura i les convertí per dins en un impressionant museu d'art, entre els murs del qual bateguen encara totes les inquietuds, tots els amors i sentiments i tota la lluminosa poesia de la vida i de l'obra d'aquest gran pelegrí dels cels blaus, mariner, soldat i fill ilustre de França.

Per això la casa de Pierre Loti no pot ésser visitada com un museu qualsevol. Cal primer haver llegit i comprès la seva obra. Es solament amb aquesta iniciació que en entrar a casa seva sentireu l'emoció imprecisa de veure palpables totes aquelles coses que formen part d'un somni fantàstic o d'un conte imaginat. Si heu llegit Loti, cada recó us recordarà una pàgina, cada cambra una aventura, una amor, un sentiment, i cada objecte una imatge. No; la casa de Julien Viaud no és cap museu; abans que tot és un arsenal de trossos de vida d'un artista; viscuda per ell i admirada i compresa pels que han llegit l'artista i visiten la seva casa.

El vell criat Pierre ens ha rebut. Ell també ha conegut les mars llunyanes sota dels tres colors, al costat del comandant. Com tots els que estan al servei de la casa, Pierre, el criat, és un antic *matelot.* Es el seu *frère Ives,* nom sota el qual apareix en una de les seves novelles.

Darrera d'ell hem passat per la sala dels *ancêtres* Viaud, tal com la deixaren els avis, i hem entrat en el saló blau, d'estil Lluís XV. Allà poguérem, per fi, veure unes pintures de Loti al pastell. Loti junt amb l'escriure feia de la pintura i la música les seves devocions favorites. Potser ací trobaríem, doncs, els secrets del seu geni: de l'una va poder apendre a observar, a descompondre un conjunt, a veure detalls, contorns i colors; de l'altra el moviment i el ritme. A França, després de Victor Hugo, és difícil trobar un home de lletres que hagi dibuixat i pintat alhora com ell. Renuncià aviat a la pintura, però no a la música, que l'ajudà durant tota la seva vida a «encantar el seu mal», segons la seva frase. Llegint *Prime jeunesse* trobem tota la devoció que la música inspirà a aquest home des de la infantesa.

El vell criat ens condueix a través d'una gegantina sala Renaixement d'una alçària impressionant. Després ve la sala gòtica composta de tota mena de vestigis de velles esglésies esquerdades, que Loti, ateu convençut, encara que dolent-li aquest convenciment, però respectuós de l'art i de tota altra religió, salvà per a reunir-ho en un conjunt màgic a la seva llar. Pugem unes escales i a mà esquerra, després de passar una porta de petites dimensions, se'ns apareix la mesquita turca...

Grans dimensions. Olor d'encens; llum esblaimada; catifes pertot arreu; altes columnes de marbre vell; grans cadafalcs coberts de tapisseries, i darrera els capitells, a tocar el sostre, la galeria de finestres amb reixat de fustes creuades, com les dels confessionaris. Només hi manquen certes ombres que per darrera es belluguin. Ja som en ple Orient. Ja vivim *Les desenchantées* i *Azyiadé.* L'ambient d'aquesta mesquita, on sembla que el misteri hi plana, ha estat destillat en la imaginació dels lectors de Loti, malgrat no veure-la; la realitat, però, el supera i la calma de beatitud i misticisme solitari que us corprèn quan s'hi entra, fa entrellucar la de Loti mariner i les enyorances del poeta. Dos grossos ciris apagats sembla que facin la guàrdia a cada banda...

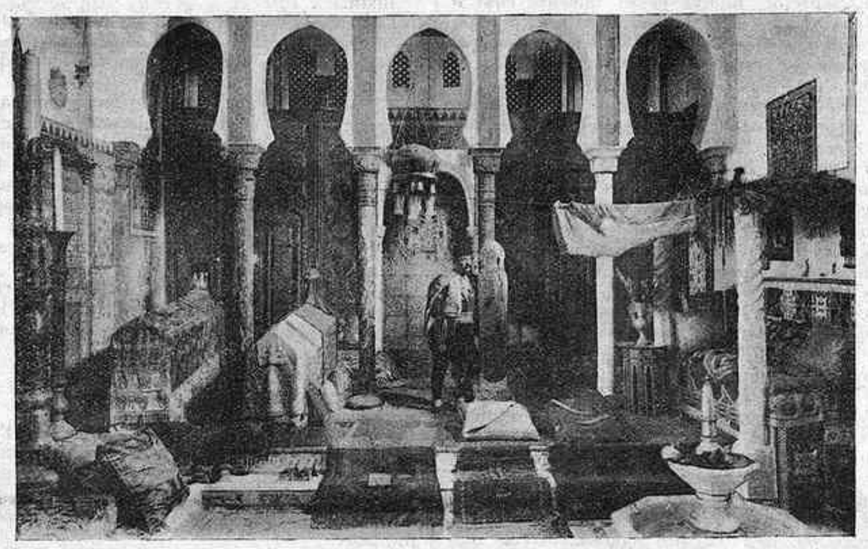

Ala dreta de la mesquita

Julien Viaud era un incansable visitant de mesquites. Veient la que es féu construir a casa seva, hom pot suposar la veneració que sentia envers elles. En certa ocasió, en rada de Constantinoble, en el curs d'una de les seves últimes estades a Turquia, hom li preguntà quina mesquita de totes les que havia vist i conegut li havia agradat més: «La meva!...—respongué—. La de Rochefort.»

A tot el volt d'aquesta mesquita remarquem les autèntiques faiences, turques i perses, recollides per Loti en velles ruïnes explorades d'una mesquita enderrocada a Damasc i portades a Rochefort a costa d'un munt de sacrificis i despeses.

Després, a la cambra turca hem vist el retrat d'Azyiadé pintat en miniatura, enquadrat d'or, i a sota una inscripció coràmica. Hem dit el retrat d'Azyiadé car Azyiadé ha existit. Enmig d'aquesta cambra, entre coixins i catifes, uns nargilés apareixen collocats damunt de taules baixes.

La fantasia exacerbada de Julien Viaud el portà a construir un *mihrab,* petita cambra alta, anexa a la mesquita, per a les hores d'oració. Aquest home fou un solitari empedernit, un veritable sibarita del silenci i de la meditació. Tota la seva llar respira l'home que ha tingut per companys, en gran part de les hores de la seva vida, els somnis i les ones.

La casa té un jardinet on es troben esmerçades, viscudes i evocades les pàgines del seu llibre *Roman d'un enfant.* Un brollador, uns tillers, una palmera, una petita gruta i un tros de claustre medieval recollit no sabem d'on, l'omplen i l'embelleixen. Allí, en un recó destinat a cementiri, descansen els esquelets de tots els gats del comandant. Loti adorava els gats. Mentre visitàvem la casa hem ensopegat amb el seu últim gat, vell i voluminós sota una pell de color gris clapeiat. L'animal ens ha seguit a través de totes les cambres com si no volgués desertar el seu honorable lloc de contemporani del seu amo.

El vell criat ens ha reservat com a fi de festa fastuós l'interior de pagoda japonesa i la sala xinesa verament enlluernadora. Entre columnes i parets de laca brodades d'or vell, s'ajunten les més autèntiques, valuoses i exquisides obres mestres de la Xina imperial, salvades de les destroces de la soldadesca enterbolida aleshores de l'expedició russo-alemanya del general Waldersee a Xina, l'any 1901. Totes aquestes esplendors representen mil perills i donen fe de l'artista que les ha col·leccionat.

Hem demanat un retrat del comandant. El seu vell *matelot* ens dóna una foto on Loti apareix en el ple de la seva vida vestit amb l'uniforme d'oficial superior de l'Armada, i ens fa remarcar *l'allure* d'energia i de ben plantat del que fou el seu respectat comandant. Ens explica que Loti era un home fort i àgil, de múscul cultivat per tota mena d'exercicis de gimnàstica, i abans d'acomiadar-nos ens deturem al saló vermell dels avantpassats, per escoltar-hi aquesta anècdota:

Sala japonesa

Pierre Loti en una estada a Toulon havia fet amistat amb els gimnastes del Circ Etrusque que eren de passada per la ciutat. Sigui per juguesca amb algú, sigui per excentricitat, Loti tingué la fantasia d'aparèixer junt amb ells a la pista, vestit amb una samarreta groga, uns calçotets de bany de color negre i una careta de vellut a la cara. L'almirall de la flota — a la qual Loti pertanyia com oficial — fou previngut. «Si se'n surt amb èxit, jo no sé res; si fracassa, l'arresto per tot l'any»... fou el que contestà l'almirall a l'apressat denunciant. Vingué la nit i l'incògnit trapezista féu el volteig, salts mortals al dret i al revés, piràmide humana i equilibris a la corda fluixa d'una manera tan perfecta que deixà astorats els del circ i entusiasmà els del públic. El seu triomf fou tan esclatant, que el director del circ, emocionat, s'avançà i li digué espontani: «Quina gran llàstima és, senyor, que la vostra educació hagi estat començada tan tard!» Deia el comandant que aquelles paraules foren les de més profunda sinceritat que havia sentit en tota la seva vida.

Deixem la casa. L'ànima de Pierre Loti cercadora insaciable de somnis, de colors i de miratges, frueix de les hores dolces de l'eterna calma, en un jardinet senzill d'una illa pròxima, Saint-Pierre-d'Oleron. El jardí de tota la seva primera infantesa. L'home que en vida s'encerclà en un escenari fastuós, que amava la pompa i els colors exuberants de l'exotisme, volgué aquesta tomba d'asceta.

* * *

En tornar al carrer, l'esquellerinc de la banalitat urbana ens recorda que el parèntesi, el miratge, ha acabat. I ja en sentim la recança...

Pel damunt de la porta de la vella caserna

Julien Viaud (Pierre Loti) d'uniforme de la marina francesa

marinera, albira flamejant la bandera tricolor de la República. El seu flamejar sembla orgullós de projectar l'ombra benfactora a través dels continents i de representar amb els seus colors lluminosos el segon imperi colonial de la terra...

La tarda davalla. Es l'hora que els *gars de la marine* i els de *la coloniale* s'escampen pertot arreu en una esbullada general i que en certes cases, on hi ha un número desmesurat sobre el dintell de la porta i una llumeta vermella a la nit, comença la feinada...

J. E. BARTRINA

L'APERITIU

Els cotxers d'Andalusia. — Jo no perdonaré mai a aquesta mena de monstre carregat d'impertinència que es diu progrés material, el crim d'haver assassinat els cotxes de punt. Nosaltres, els que tenim la sort d'haver viscut amb un duro a la mà i la clau del pis a la butxaca en una època anterior a l'any 1914, hem pogut encara apreciar tota la importància dels cotxers de punt, de llurs cavalls i llurs carrosses orejades. Encara ens recordem dels cotxers de París i dels pòmuls i les bufandes que duien, i que van ésser imitats en una forma excessivament escandalosa per Clemenceau. Recordem els barrets de copa enxarolats, i les frases entre tendres i esqueixades i amb un gust de Bataclan que dirigien els cotxers a les eugues cansades d'esgarrapar pedres i d'aturar-se a les portes de les catedrals i de les cases públiques. Recordem els cotxers de Nàpols, amb el cor ple de *toscanos* mastegats, amb un llargandaix de seda cargolat al coll, inventant llegendes i relíquies, i fent trampes i jocs de mans a l'hora de cobrar la moneda, ganduls, xerraires, perfumats de *Lacrima Christi* i de suor de cavall. Recordem aquells cotxers de punt de Barcelona, profundament renegaires i sentimentals, que recollien la misèria i la màgia de tots els principals i tots els entresols i la borra de totes les mantes penjades als balcons en les secretes arrugues de llur gorra esclafada i escèptica. Les tardes del mes de maig al passeig de Gràcia, consumides en el tou de les vísceres blavoses d'un *pesseter* autèntic, han estat les tardes més tendres de la nostra vida. Tot això damunt l'asfalt de les ciutats enfarfegades ha mort asfixiat per la benzina, per les ganes de figurar, per les jugades de borsa...

Però el progrés material no ha pogut assassinar-ho tot, i a Andalusia encara hi ha cotxers de punt. I com que deuen ésser els darrers que queden al món, aquests cotxers d'Andalusia han arribat a un punt de ranci tan delicat, i a un estoicisme tan dens, que parlar amb ells és com parlar amb un supervivent d'una època més enraonada i més gustosa que l'època dels pneumàtics rebentats i de l'aspirina.

A Sevilla, de totes les coses que es poden fer en públic i d'amagat, no hi ha dubte que la més intel·ligent i la més fina de totes, és deixar-se caure dins d'un cotxe de punt i no preocupar-se de la direcció, escanyar les iniciatives, i deixar que el cotxer vagi fent i us meni el ritme de les idees. Els cotxes tenen l'esquelet a rodar, i cruixen i es remenen amb aquell optimisme dels malalts de la medulla. Aquell optimisme que a mi, per exemple, em fa plorar. Els cavalls acostumen a tenir alguna tara; si no coixegen, mantenen el vici de rosegar els clavells que treuen el nas per les reixes, o cultiven alguna aristocràtica originalitat. Però si fossin cavalls normals, és evident que no podrien ficar-se pels carrerons que es fiquen, ni podrien fer aquelles arrònçades ni aquelles contraccions de diafragma pròpies dels acròbates vells. Són uns cavalls que saben de memòria tota l'estadística d'emocions de la ciutat, es miren el passatger de cua d'ull, i compleixen la seva obligació d'una manera estricta sense que el cotxer els hagi de fer cap indicació. Perquè el cotxer ja té altra feina; ell no fa res més que donar humanitat i fantasia a les iniciatives del cavall, i executar allò que el cavall no es veu amb forces de realitzar, com, per exemple, ficar-se dins d'una sagristia, fer l'ullet a una noia que s'està acabant un plat de ceba tendra o dir unes fineses molt complicades a un capellà ple d'asma, que comprèn de seguida que les fineses del cotxer signifiquen una retribució ben entesa per part del passatger una mica tocat de l'ala que li dóna per visitar tots els cristos de Sevilla. A l'hora de la caiguda de la tarda, el cotxer que coneix el cor dels turistes fa insinuacions vagues de paradisos artificials, i les anques del cavall segueixen un ritme ondulant que fa pensar en els cromos que representen odalisques i facècies orientals. El cotxer, a la porta d'una casa sospitosa, té la impertinència d'un pirata que va a comprar esclaves. Si li dieu que s'ha equivocat i que no és ben bé allò el que us interessa, el cotxer fa girar la màquina de les seves idees i aleshores, amb el cor completament arrebossat de cendra, us parla de la vanitat de les coses humanes, amb un regust de Marc Aureli, una mica torrat i una mica canalla.

A Còrdova, els cotxers no tenen la delicadesa i la profunditat que tenen a Sevilla. Són més rurals, gasten un aire de bandolers retirats amb unes vagues nocions d'arqueologia. Els carrers, a Còrdova, són costeruts i cantelluts, i per això els cotxes necessiten dos cavalls, i dos cavalls no tan estilitzats, no tan viciosos, ni tan mielítics com els cavalls de Sevilla. Són bèsties una mica més sense consciència i amb el nas avesat a una ombra de garrofes. Els cotxers tracten la història i els gustos particulars amb una brutalitat no tan carregada de romansos ni de segones intencions. El castellà que parlen els cotxers de Còrdova no és aquella llengua acaramelada i arcangèlica que es parla a Sevilla; és una cosa més ronca, més gutural, més dintre el to d'aquestes olives dures que deixen a la llengua un oli àcid i espès.

Allí on els cotxers estan completament confitats dins d'una desolada zona de pessimisme és a Granada. En queden poquíssims, i totes les criatures que demanen caritat els coneixen i els diuen frases delicades. Ells i cavall, quan pugen la costa per arribar a l'Alhambra, han de fer un esforç que ja no és per ells. Llur condició de supervivents esquelètics es concentra en un cruixit de tralla, d'ossos, de rodes i de fusell. Per això els cotxers de Granada són els homes que somriuen eternament perquè estan convençuts que d'aquest món no en poden esperar res. Van amb el cor estripat dalt del cotxe, i quan els cau un botó de la casaca, no troben dos dits que els hi cusi. El dia que els caiguin tots els botons es moriran sense pena ni glòria, protegits per la mirada freda de quatre gitanos.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

Vegeu a la pàgina 8 d'aquest número l'anunci del

CONCURS

organitzat per

MIRADOR

sobre quins són

els quatre millors films sonors

¡NERVIOSOS!

Prou de patir inútilment, gràcies a les acreditades

GRAGEES POTENCIALS DEL DR. SOIVRÉ

que combaten d'una manera còmoda, ràpida i eficaç la **Neurastènia**, Impotencia (en totes les seves manifestacions), mal de cap, cansament mental, perdua de memòria, vertigens, fadiga corporal, tremolors, dispèpsia nerviosa, palpitacions, hiterisme i trastorns nerviosos en general de les dones i tots els trastorns orgànics que tinguin per causa o origen esgotament nerviós.

Les **Gragees potencials del Dr. Soivré,** més que un medicament són un element essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós, regenerant el vigor sexual propi de l'edat, conservant la salut i prolongant la vida; indicades especialment als esgotats en la seva joventut per tota mena d'excessos, als que verifiquen treballs excessius, tant físics com morals o intel·lectuals, esportistes, homes de ciències, financiers, artistes, comerciants, industrials, pensadors, etc., aconseguint sempre, amb les **Gragees potencials del Dr. Soivré,** tots els esforços o exercicis fàcilment i disposant l'organisme per rependre'ls sovint i amb el màxim resultat, arribant a l'extrema vellesa i sense violentar l'organisme amb energies pròpies de la joventut.

Basta pendre un flascó per convèncer-se'n

Venda a 6'60 ptes. flasco, en totes les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i Amèrica

NOTA.—*Dirigint-se i trametent 0'25 pts. en segells de correu per al franqueig a Oficines* **Laboratorio Sòkatarg, carrer del Ter, 16, Barcelona,** *rebreu gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desenrotllament i tractament d'aquestes malalties*

Agència exclusiva per a la venda de

MIRADOR

Societat General Espanyola de Llibreria

Barbarà, 16 *** Telèfon 14186

I SALÓ MIRADOR

Cent anys de retrat femení català

Inauguració: 15 d'abril

GALERIES LAIETANES

(c) Ministerio de Cultura 2006

UNA DESAGRADABLE SORPRESA

El Teatre del Poble

A l'hora que aquestes ratlles siguin impreses, potser ja tot serà donat i beneït. A la premsa de diumenge passat llegírem — i amb nosaltres també, segurament, molts dels nostres lectors — que a la sessió que havia de celebrar-se ahir, dia 24, a l'Ajuntament de Barcelona seria sotmès a aprovació, i amb caràcter urgent, un dictamen pel qual es crearia una mena d'institució apellada Teatre del Poble, els directors de la qual, en igualtat de jerarquia i atribucions, haurien d'ésser els senyors Joaquín Montaner y Castaños i Joan Puig i Ferreter.

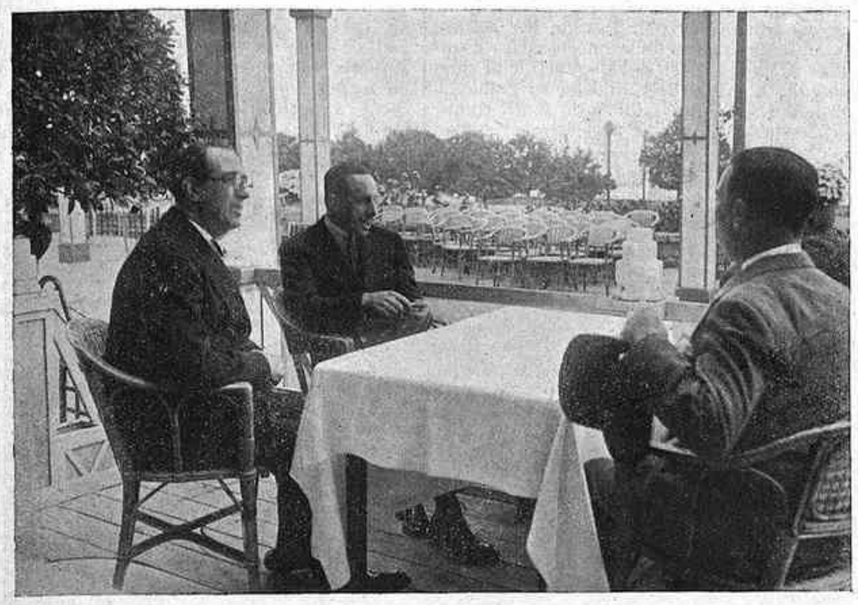

Joaquín Montaner y Castaños fent mèrits per a dirigir el Teatre del Poble

El dictamen, llarg i detallat, assenyala, com a subvenció a donar a la institució, per part de l'Ajuntament la quantitat de cinquanta mil pessetes, comptant que — segons el repetit dictamen — el Govern de la Generalitat hauria de subvencionar-la amb altra quantitat igual.

Hom posaria a disposició dels dos directors — si el dictamen és aprovat — el Teatre Grec de Montjuïc, el Palau de Projeccions i l'edifici dels tallers, situat al carrer de Lleida, tot plegat amb llurs dependències, utensilis i accessoris, i res de tot això no podria ésser utilitzat per cap altra finalitat més fora de les exclusives de la Institució i de l'Escola del Teatre del Poble.

El pressupost de despeses anual seria el de 350,000 pessetes, amb càrrec a les finances del Municipi, i els directors serien facultats per a portar a terme l'organització de la institució i per a elegir en tot moment les collaboracions artístiques o administratives convenients, de conformitat amb els pressupostos necessaris per tal de preparar les representacions que s'hi haurien de donar.

Aquestes serien vuit representacions gratuites al cap de l'any, durant vuit diumenges consecutius. El muntatge d'aquestes obres duraria tres mesos, un d'assaig i dos de pràctiques. Tot sota la cura i la direcció dels senyors Joaquín Montaner y Castaños i Joan Puig i Ferreter.

Heus ací, resumit en els seus punts essencials, el dictamen que ahir havia d'ésser presentat a la deliberació municipal. La fortuna que hi hagi pogut tenir, la ignorem. De totes maneres, la peremptorietat amb què ha estat fet públic — gairebé per sorpresa —, tres dies justos abans de la seva presentació, sense donar temps a què pugui pendre estat en l'opinió pública la reacció que la seva lectura ha de produir, és fortament suspecta.

No és de pensar, però, que el sentit de la realitat i la percepció de les proporcions puguin sofrir en el nostre consistori un eclipsi tan absolut com hauria d'ésser necessari per a l'aprovació d'aquest mirífic i desgavellat projecte del Teatre del Poble presentat pels senyors Joaquín Montaner y Castaños i Joan Puig i Ferreter.

Deixem a part tota classe de qüestió personal en aquest afer que ens ocupa. I no precisament perquè no s'hi presti l'estranya combinació dels noms de Joaquín Montaner y Castaños i Joan Puig i Ferreter sonant junts en aquest singular i desacordat acord.

Es ben trist que, encara, hom hagi de tornar a parar al mateix lloc de sempre. Fins a quan la nostra terra ha d'ésser víctima dels experiments de tots aquests sublims somiadors que sempre barrinen quina en faran? No hi haurà una mica de seny, una mica de discreció, una mica de noció de la responsabilitat?

Compartim, amb el que més el senti, el desig de veure el nostre teatre empendre decididament una via pròspera, ampla i radiant. Però no creiem, en veritat, que sigui aquest projectat Teatre del Poble el mitjà més eficient per encarrilar-l'hi.

Abans de fer Teatre del Poble, abans que les institucions representatives d'un país s'encarreguin de l'endegament, de la protecció, del foment i de l'expandiment de qualsevol cosa que sigui, tractant-se de coses d'ordre espiritual, com és aquesta del teatre, el primer que cal és que aquella cosa existeixi, organitzada més o menys sumàriament, amb flaqueses, amb defectes, amb equivocacions i amb desviacions, però amb algun suport en la realitat que sigui un xic més ferm i més sòlid que la bona voluntat d'uns senyors disposant dels cabals del comú per portar a cap llurs experiències.

Existeix, a casa nostra, un teatre en aquelles mínimes condicions que assenyalem? Comptem amb un repertori clàssic verament modèlic? Comptem amb uns actors, amb unes actrius per seleccionar? Comptem amb gaires autors moderns per poder nodrir el repertori d'una manera digna? Comptem, per acabar, amb un públic que s'interessi per al teatre, de bo de bo? Existeix el nostre teatre, organitzat més bé o més malament, perquè pugui justificar-s'hi per un costat o altre la ingerència de les institucions oficials?

Com que, per a nosaltres, no es pot contestar afirmativament cap d'aquestes preguntes, i moltes altres que, encara, es podrien fer, creiem que al projecte dels senyors Joaquín Montaner y Castaños i Joan Puig i Ferreter, no se li hauria de donar viabilitat de cap manera.

JOAN CORTES

I SALÓ MIRADOR

Cent anys de retrat femení català

Inauguració: 15 d'abril

GALERIES LAIETANES

Mirant a fora

Els que ara fan d'amos

Un corresponsal del Daily Telegraph — *que a hores d'ara ja no deu ésser a Alemanya — conta:*

«Les camises brunes estan per sobre de l'ordre i de la legalitat. Tothom ha de fer el que a ells els vè de gust. Si dos d'aquests barbamecs armats volen travessar un carrer freqüentat, només han d'alçar el braç i fer el salut hitlerià, i tot el tràfic s'atura fins que ells són a l'altra voravia. He vist aquesta escena moltes vegades a la famosa avinguda Unter den Linden.

»En les grans ciutats alemanyes es veuen centenars d'aquests xicots. Semblen ben peixats i plens de salut. Porten roba cara i calçat sòlid.

»Però una mica més lluny, hom veu la pobresa, homes vells, plens de descoratjament, que no tenen costum de demanar caritat, pidolant amb la mirada als que tampoc tenen ni cinc per donar. Aquesta nova Alemanya és tan pobra, tan trista, tan minvada per l'atur forçós! Aquesta és la veritable Alemanya que tindrà la seva reacció en l'esdevenidor. Es la falsa Alemanya la que galleja pels carrers amb camisa bruna i una arrogància que sobrepassa tot el que es pugui imaginar, fins l'arrogància de la guàrdia prussiana dels dies de Zabern.»

Bon humor

Alexis Léger, el substitut de Philippe Berthelot al secretariat general del ministeri d'Afers Estrangers francès, és, quan li vaga, navegant. A les vacances, lloga una embarcació de vela i passa dies sencers a la mar, amb un sol home de tripulació, sense posar els peus a terra.

Un dia que navegava així lluny de la costa, féu, amb el llenguatge de les banderes, senyal a un gran transatlàntic: «Tinc alguna cosa a dir-vos», significava el missatge. El transatlàntic alentí un xic i: «Esperem missatge», respongué. Aleshores, Léger, impertorbable: «Fa falta alguna cosa?» I, a tot drap, s'allunyà de l'enorme vaixell, la tripulació del qual devia tardar alguna estona a refer-se.

Einstein i la relativitat racial

Un periodista americà ha demanat a Einstein — que no pensa pas tornar al seu país, i menys després que Hitler i els seus tenen la paella pel mànec —que, per als lectors del seu diari, expliqués la teoria de la relativitat en poques paraules i a l'abast de tothom. Einstein respongué:

—Es una teoria molt complicada i l'únic que puc dir-vos-en és que no serà definitivament confirmada fins d'aquí cinquanta anys. Si en aquell moment es comprova que és justa, els alemanys diran que Einstein és alemany i els francesos diran que és jueu. Si, al contrari, és reconeguda com a falsa, els alemanys diran que Einstein és jueu i els francesos diran que és alemany.

Deliri de grandeses

No cal repetir que els diaris italians opinen amb una unanimitat sense parió. Per això no és gens difícil, espigolant-los, trobar coses així:

«Es a Roma que comença una nova història» (*titol de* La Stampa, *de Torí, 18 de març*).

«L'eix de la política mundial es desplaça de Ginebra a Roma» (*titol del* Corriere della Sera, *de Milà, 18 de març*).

«Per in aeternum»

Retallem de l'estimat collega La Llibertà:

«Els diaris feixistes publiquen, cada dia, notícia de «gestos heroics» acomplerts per les camises negres. No és infreqüent de llegir el cas de feixistes que, abans d'emetre l'últim sospir, demanen que els posin l'uniforme, que els sembla el vestit més adaptat per al gran viatge.

»Fa dies, un feixista no es limità a demanar la camisa negra. Pregà als seus familiars — si hem de creure les gasetes lictòries — que renovessin el seu carnet del partit i afegí: «Feu saber al nostre estimadissim Duce que vull ésser sempre feixista, i que pregaré la divina Providència d'ésser tal per tota l'eternitat.»

»Als moribunds tot els és permès, i sobre els llavis, pròxims a cloure's per sempre, fins les coses més grotesques prenen un significat solemne. De totes maneres, sigui'ns permès de remarcar que són tals els beneficis que el règim assegura als seus partidaris, que qui els ha tastat no té altre desig, en morir, sinó conservar-los en el més enllà. Però, què diu L'Osservatore Romano *de semblants manifestacions, per les quals un creient demana a Déu de poder conservar, com únic signe de la seva noblesa i de la seva felicitat ultraterrenal, la camisa negra de Dumini, Balbo i companyia?»*

De Potsdam a l'Opera Kroll

L'església de la Guarnició, de Potsdam, on s'ha reunit el Reichstag, fou construïda per ordre de Frederic Guillem I, «el rei soldat», en 1732. Al campanar hi ha un penell que és l'àguila imperial. Les quaranta campanes, instal·lades per l'holandès Albert des Graave, toquen l'himne Lloa el Senyor *a les hores i la cançó popular* Sigues sempre fidel i honrat *a les mitges hores. La nau de l'església, on dominen el blanc i l'or, pengen els estendards històrics dels regiments de la guàrdia prussiana.*

L'Opera Kroll, on s'ha reunit després el Reichstag, es troba a l'entrada del Tiergarten. Fou edificada per un gastrònom de Breslau, anomenat Kroll, a petició de Frederic Guillem IV que volia un gran local per a concerts i festes. En 1851 es cremà l'edifici; en reedificar-lo, s'hi afegí una sala de teatre sumptuosa i immensa per l'època, restaurada i modificada en 1911. Les altres sales i els jardins serveixen per a concerts i festes.

I tot l'edifici no servirà per a gran cosa més, ja que de sessions del Reichstag no se'n veuran pas gaires.

LA PROPAGANDA D'UN RÈGIM

L'Exposició Feixista

Entre les manifestacions imposants amb què el feixisme ha celebrat el coronament de la seva primera dècada al govern d'Itàlia, la més primmirada pel Partit ha estat, sens dubte, l'Exposició de la Revolució Feixista oberta durant aquests mesos a Roma. En aquesta Exposició, com és natural, s'han abocat tots els procediments de propaganda tan cars a totes les dictadures, en els quals excelleix també, i per damunt de totes, la dels Soviets. Revestint d'un caràcter èpic alguns successos i amagant tot allò que és l'oprobi del règim, es pretén, no tan sols que els italians recordin la història pròxima d'una manera deformada, sinó que a més a més es vol donar als estrangers una sensació de grandesa del règim que sense aquestes manifestacions aparatoses — i malgrat aquestes manifestacions — està molt lluny de tenir. Aquesta exposició és demés un pròleg a la gran *Mostra delle Realizzazioni del Regime* — actualment en preparació —, un tast de la qual s'ofereix, en forma d'estadístiques i il·lustracions, al segon pis del palau ocupat per l'exposició de poc inaugurada.

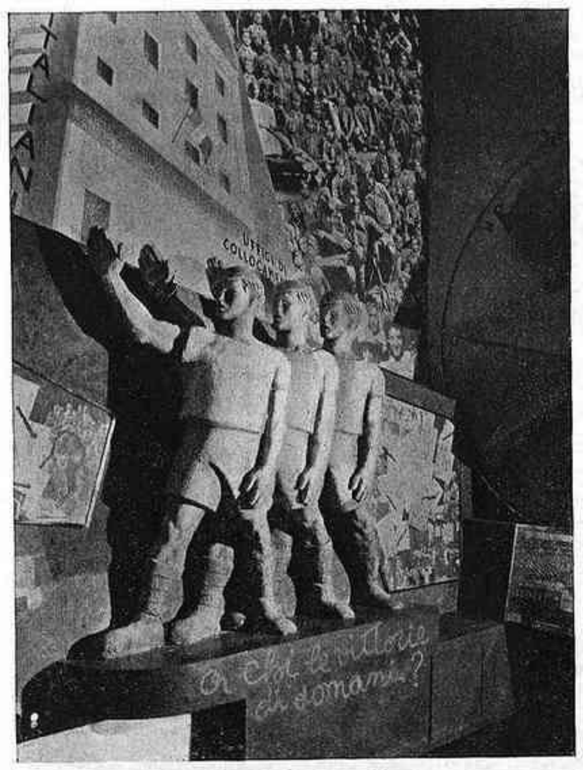

Morbiducci. — La joventut a l'ombra del Feix

Pretén, l'exposició, documentar els orígens —remuntant-se als dies de la Guerra Gran— i desenrotllament del moviment feixista coronat amb la Marxa sobre Roma: un munt de fotografies, retalls de diaris, pasquins, i records de l'època hi han estat disposats, sistemàticament, en una vintena de sales. Hom hi troba les proclames socialistes i les campanyes antibèl·liques de l'òrgan italià d'aquests: *Avanti!*; l'agitació de les cancelleries; retrats de personatges del temps; i les gentades de París i Londres, en proclamar-se la guerra: coses totes que, de petits, ens acontentàvem de veure damunt les pàgines de *La Família* i que a nosaltres, neutrals, ens farien gran il·lusió si no fóssim enfitats de films i novelles de guerra de cartó-pedra. Apareix ja, en aquesta sala, Mussolini, la política intervencionista del qual fou la causa d'haver de deixar la direcció del diari socialista i el partit, per fundar *Il Popolo d'Italia* i els Feixos d'acció revolucionària, acció, però, ben diferent, un cop al poder, del que prometia el primitiu programa.

En una altra sala es plasma l'activitat (pro-intervenció d'Itàlia a la Guerra) de d'Annunzio, Marinetti i Mussolini en aquells dies.

Potser la part, objectivament (és a dir: pel seu valor expositiu, independentment de la tesi representada) més reeixida sigui la consagrada als italians a l'estranger. Hi ha deu milions d'italians escampats arreu del món. Italians han obert les foradades dels Alps i han fet les carreteres i canals d'Alemanya; hom troba italians a les explotacions agrícoles de Sud-Amèrica i a les factories australianes; italians, finalment, són els constructors de gratacels neoiorquins (i així hom ha pogut dir que han estat italianes les cançons de bressol dels *buildings* de Manhattan). El Duce ha comprès com era convenient que aquesta gent es deixessin enlluernar pel feixisme.

L'Exposició, doncs, insisteix en l'obra portada a terme pels «Feixos italians a l'estranger». Tota la vida de l'italià — del que no és antifeixista — fora de la seva terra, és resseguida amb fotografies, gràfics, lletres, etc., intencionadament seleccionats i distribuits sota la direcció de Piero Parini, director general dels Italians a l'Estranger. Com és natural, però, a l'Exposició no es mostra res dels procediments seguits per a la persecució dels antifeixites, als quals es procura, per tots els mitjans, privar fins dels elements de vida.

Demés, una grossa falsetat de l'Exposició, als ulls d'un estranger, és l'afany amb què els realitzadors han volgut destacar (en inscripcions murals — extretes dels escrits i discursos del Duce — que decoren les sales successives) una doctrina invariable al llarg de la vida política del cap del govern d'Itàlia. Obliden aquests que si alguna cosa distingeix la política mussoliniana és el seu adaptament continu a la realitat del moment, com la política que volia Maquiavel: «Cal que el Príncep tingui l'ànim disposat sempre a canviar, segons el que manin els vents i les variacions de la fortuna.»

Al mateix temps que aquesta Exposició, s'ha rodat un film de propaganda feixista, en el qual durant dues hores s'intenta, amb trucs semblants als de l'Exposició, presentar el feixisme com una cosa èpica i el Duce com un salvador de la pàtria. Tot són accions heroiques, actituds bèl·liques, i altres inflacions.

Naturalment, no es té per res en compte, ni a l'Exposició ni al film, la mort de Matteotti, la fi d'Amendola, la vida dels exiliats a Lipari, ni altres tantes accions gairebé tan heroiques com les que a hores d'ara estan realitzant els nazis a Alemanya.

Totes les dictadures s'assemblen. La italiana calca de la soviètica els procediments de propaganda. En realitat, el que es demostra més clarament, és que no pot haver-hi informació exacta sense llibertat.

JOAN SOLER

Roma, març.

—Camisa negra? Camisa bruna?
—L'home feliç és el que no porta camisa.

(*L'Œuvre*, París)

Sobre el batec delicat d'un canell femení, sols el ritme discret i perfecte d'aquests rellotges de gala pot afegir una nota de distinció i d'elegància

J. ROCA

JOIER

Rambla del Centre, 33
Passatge Bacardí, 2

SASTRERIA

F. Vehils Vidal

7, Plaça Universitat, 7

Direcció: M. PELLICER

REBUDA la primera col·lecció de novetats país i estranger, per aquesta primavera.

PREUS LIMITATS

Societat Espanyola de Carburs Metàl·lics

Correus: Apartat 190
Teleg.: "Carburos"

BARCELONA
Mallorca, 232

Telèfon F5018

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: OXIGEN 99 °/₀ DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: FERRO MANGANES i FERRO SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

(c) Ministerio de Cultura 2006

EL CINEMA

Dues estrenes

Aquesta és la nit és una comèdia divertidíssima de F. Tuttle. A més el director en aquest film, igual que R. Mamoulian en *Estima'm aquesta nit,* ha sabut treure un gran partit de la música i del so en tant que valors rítmics sincronitzats amb perfecta justesa amb les imatges. El començament del film en aquest sentit és un èxit. La música ho condiciona tot. Els gestos, la successió de les escenes, els sorolls implicats en l'acció, obeeixen a la mateixa batuta que regula el moviment musical. Hi ha, després, un passatge tractat en l'estil del gran recitatiu operístic, algunes cançons de gondolers, escenes estrictament parlades i altres en les quals una música, adés sentimental, adés imitativa, subratlla amb èxit l'anècdota. El director, doncs, procedeix amb una despreocupació absoluta, emprant tots els mitjans que li vénen a mà per amenitzar una cinta que no vol sinó divertir. No hi ha potser una gran unitat de mitjans, no hi ha la cohesió que exigim a les obres mestres, però el film, com amable fantasia un xic descordada, que marxa sense estrèpits, però també sense vacillacions, immergida en una atmosfera musical, delata un gran talent, del qual per altra banda teníem proves paleses ja abans d'ara.

La interpretació de Venècia ens ha sembla excellent. Una atmosfera capaç de provocar el desgavell sentimental que provoca en tots els protagonistes del film, cosa que no és precisament un tòpic literari, sinó un fet experimental. Entre broma i broma, F. Tuttle s'acredita d'excellent psicòleg i d'irònista consumat.

Si *Aquesta és la nit* és d'aquells films dels quals en treieu una bona impressió pel fet que en anar-lo a veure no n'espereu gran cosa, en canvi, amb *Primavera en otoño* us passa a l'inrevés. Recordem-ho! De la collaboració entre Martínez Sierra i Benito del Perojo va sortir-ne un film, *Mamà,* que dins el panorama desolador del film hispanoamericà, feia molt bona cara. Ara, Martínez Sierra no ha tingut la mateixa sort amb el seu nou collaborador, i *Primavera en otoño,* a desgrat d'un tema seriós, un diàleg excellent, a desgrat que la Fox no ha planyut res en tot el que es refereix a la mecànica del film, *Primavera en otoño* és un film mancat. L'evolució psicològica de la protagonista que interpreta Catalina Bárcena s'endevina més que no pas es veu. Hem dit que el tema és seriós i la veritat és que no acaba d'ésser-ho prou. L'autor o els autors han volgut fer un film divertit, per assegurar-ne possiblement l'èxit i així el fons de l'assumpte, la història d'aquesta dona que en entrar a la tardor de la seva vida, s'adona de com ha descuidat el seu destí més fonamental, oblidant els deures conjugals, vivint en l'ambient embriagador d'una carrera artística lluny dels seus i que torna perquè sí, per capricі, a casa, i tot seguit és conquistada per la poesia i l'emoció dels mils detalls domèstics, aquesta història no apareix en el film amb tota la seva pregona emoció original. L'eix que justifica l'obra es perd en el to voluntàriament *divertit* del film.

Catalina Bárcena

Films amateurs

Són tants i tants els films presentats al concurs de cinema amateur, organitzat per segona vegada pel Centre Excursionista de Catalunya, que ens és materialment impossible ocupar-nos de tots ells. No voldríem significar amb això que ens en desinteressem, i perquè la nostra abstenció no pugui ésser així interpretada, és perquè escrivim, per justificar-nos, aquestes línies. Les escrivim per dir com ens interessa l'esforç dels amateurs i com aquest esforç hauria d'interessar els professionals, els quals, trist és confessar-ho, llevat d'algunes honorables excepcions, persisteixen a ignorar aquest esforç, aquest resultat, que signifiquen alguns dels films presentats ja fins aquesta data.

Esperem trobar aviat l'ocasió i l'espai per comentar des d'aquestes pàgines, en la forma que nosaltres modestament puguem creure més eficaç, els films més remarcables que sortiran d'aquest concurs.

JOSEP PALAU

Walt Disney, «Mickey Mouse»

SESSIONS "MIRADOR"

Aviat «Topaze»

La sessió passada fou un èxit. Tant el film de dibuixos acolorits, *Els nens del bosc* de Walt Disney, com *Sóc un fugitiu,* són dues obres mestres que foren excellentment rebudes pel públic.

Aviat podrem precisar la data exacta de la pròxima sessió, en la qual presentarem *Topaze,* de Pagnol. El que des d'ara podem dir, és que aquesta sessió tindrà lloc al Coliseum, que és avui el local més adequat a la capacitat exigida per l'èxit de les nostres sessions.

Tractant-se d'un film totalment parlat en francès, i amb un diàleg que és una de les majors excellències, presentarem la versió original, revisada pel mateix Pagnol, sense rètols, cosa que els nostres lectors apreciaran, ja que una traducció sobreimpresa seria en aquest cas un intermediari inoportú, donada la vàlua del diàleg que més val conèixer sencer.

Més anomalies

Sí, més anomalies encara. Encara n'hi ha d'altres. Encara no hem esgotat el tema. Des d'aquestes pàgines hem parlat del que no cal fer en el cinema. Hem assenyalat la manca de lògica de certs procediments: no anunciar el nom del director en els films, tapar els sons i les paraules de les actualitats amb les explicacions innecessàries d'un *speaker* atabalador, el *dubbing* artificial que estrangula la vida dels diàlegs originals... Hem denunciat algunes faltes de sentit comú que es cometen: canviar per sistema, sense que calgui, els títols de les pellícules, tot i substituint-los per d'altres de truculents i sensacionalistes, destinats a atraure un públic, el nostre, que no necessita pas estímuls d'aquesta mena...

Doncs bé, no hem acabat encara. Encara hem d'assenyalar altres anomalies. Afegirem, per exemple, que les llibertats que molts distribuïdors es prenen amb els títols dels seus films, se les permeten també amb els subtítols sobreimpresos a la imatge, que haurien d'ésser una equivalència exacta, i com més succinta millor, dels diàlegs originals. Generalment, però, aquests subtítols no tenen gairebé res a veure amb el que diuen els personatges. En aquest aspecte, no hem vist res de tan estrafolari com els subtítols de *La belle garce* (*L'aventurera*). Durant una visita que férem a Gina Manés en els estudis de l'Orphea Film, aquesta, la protagonista d'aquell film, es queixava amargament d'aquells rètols espanyols, que eren tot el contrari del que deien els intèrprets francesos. Però darrerament han anat més enllà encara. Al Capitol han projectat l'adaptació de la novella d'Alfred Döblin, *Berlin. Alexanderplatz,* portada a la pantalla per Phil Jutzi i que aquí ha estat presentada amb el títol de *Hampa* (un altre exemple de modificacions fantasistes de títols). L'acció d'aquest film es descabdella en els baixos fons de Berlín. Doncs bé, no sabeu com l'autor dels subtítols espanyols ha traduït el llenguatge imatjat i pintoresc de la gent del *milieu* berlinès? No ho endevineu? No us trenqueu el cap que no ho encertaríeu mai. Aquest divertit personatge ha convertit *dado* en *dao, asesinado* en *asesinao, chalado* en *chalao*... I això, de cap a cap del film. Aquest bon senyor ha confós la Plaça d'Alexandre amb la *calle de las Sierpes*!

I què me'n dieu del costum que tenen les empreses d'estrenar tres o quatre pellícules el mateix dia? Aquesta manera infallible de desorientar el públic no pot donar altre resultat que aquest: que l'espectador, atabalat i no sabent vers quin local decantar-se, decideixi quedar-se a casa a escoltar la ràdio. Almenys, especialitzessin les sales... Aquesta temporada ja s'ha fet alguna cosa en aquest sentit. Ultra el Publi-Cinema, dedicat a noticiaris i documentals, tenim el Capitol, que projecta exclusivament films truculents i de misteri, i el Fantàsio, que s'ha especialitzat en operetes alemanyes i versions franceses d'aquestes. Així el públic sap de quin mal ha de morir. I, segons les seves preferències, anirà a aquest, a aquell o a l'altre dels tres locals esmentats.

I heus ací una altra anomalia. Del pes fort, aquesta. Les sales dites del centre ofereixen per deu rals o tres pessetes una pellícula llarga i dos o tres films curts de complement: noticiari, dibuixos, etc. Però, quinze dies després, els cinemes de barriada, per pocs cèntims, projecten no tan sols una pellícula llarga d'aquestes, sinó dues o tres en el mateix programa. I no parlem del Kursaal, que en projecta quatre o cinc! Resultat: que el públic ja se n'ha adonat, i que les sales del centre estan gairebé sempre buides, mentre que els cinemes de barriada, l'únic negoci cinematogràfic lucratiu que hi ha actualment a Barcelona, estan sempre plens. Naturalment, això no fa més que afavorir el públic i quant a això no hi ha, potser, massa motius de queixar-se'n. Però no deixa d'ésser una anomalia. I del pes fort, repetim-ho.

SEBASTIÀ GASCH

«Berlin Alexanderplatz»

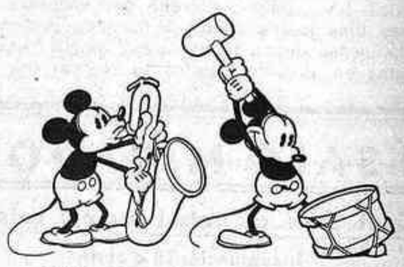

Walt Disney, «Mickey Mouse»

FÈMINA

Dissabte primer abril, presentació per

«L'OPINIÓ»

del film sincer i humà

Trude von Molo
Albert Bassermann
Franz Fiedler

TÍVOLI

GRAN EXIT

TIERRA

El crit més humà contra la guerra. Film recomanat pel COMITÉ CATALÀ CONTRA LA GUERRA

Exclusives Balart i Simó

Actualidades

Rambla Catalunya, 37

Dissabte dia 1.er d'abril

INAUGURACIÓ

del millor saló especialitzat d'Europa amb l'emocionant film

■ La Rússia d'ahir i d'avui ■

Un emocionant reportatge del que foren els exèrcits del tsar i del que avui representa la formidable potència militar de la U. R. S. S.

■ El cant de la mina i el foc ■

Interessant documental de la vida en les mines i les fundicions; tot el procés del ferro, des de l'extracció del mineral, fundició i aplicacions industrials

Una acurada selecció d'actualitats de les famoses marques

■ Paramount News
■ Gaumont Super-News ■
■ UFA Actualitats
■ Barcelona-Canàries passant per Madrid-Sevilla, formidable reportatge en avió comentat en castellà

Localitat única: 1 pesseta

ESPECTACLE PERMANENT DES DE LES 11 DEL MATÍ FINS A LA 1 DE LA MATINADA

Actualitats

ENCARREGUEU ELS VOSTRES IMPRESOS ARTÍSTICS I COMERCIALS ALS

TALLERS GRÀFICS PATRICI ARNAU

VERDAGUER I CALLÍS, 3, 5 I 7 (DAVANT DEL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA)

ES LA CASA MÉS PERFECCIONADA EN LLIBRES RATLLATS, DE LUXE I EN TOTA CLASSE D'ENQUADERNACIONS. - ELEGÀNCIA I ECONOMIA EN ELS ENCARRECS. - EN CAS DE URGÈNCIA DEMANEU-LOS PEL TELÈFON

14856

PUBLI-CINEMA

Passeig de Gràcia, 57. — Telèfon 79681

Sessió a dos quarts de quatre. A les sis, sessió especial, numerada a 2 pessetes l'entrada

REPORTATGES CINEAC

La vida de les papallones

Noticiari Fox Sonor

LA CATIFA MAGICA

Un passeig en gòndola

Coliseum

TOTS ELS DIES

TALLULAH BANKHEAD en FREDRIC MARCH

"Redimida"

Edificant i commovedora novel·la d'una dona que aconseguí rehabilitar-se gràcies al treball i a la lealtat

Es un film Paramount

(c) Ministerio de Cultura 2006

EL TEATRE

Enric Guitart

Hom constata en la majoria dels diaris barcelonins una reviviscència teatral. La pruïja de copsar el moment escènic, d'esprémer-ne la substància — funció fins ahir esporàdica —, sembla en camí d'estabilitzar-se. L'atenció periodística comença d'estendre's a la dramàtica vernacular, acollida per alguns collegues amb inclinació benvolent. No sé si la voluntat dispensada pels informadors al teatre de Catalunya respon, en part, a l'èxit assolit per determinades iniciatives a la realització de les quals he portat la meva humil collaboració. Siguin els que vulguin els motius de la virada, és el cert que la secció teatral dels diaris, ultra haver estat eixamplada, serveix d'un temps ençà perquè els periodistes s'avesin a parlar per compte propi.

Cal, però, esforçar-se a obtenir de la millora el desitjable rendiment. Cal fer de manera que cap recó del panorama teatral no pugui ésser sostret a la mirada dels gasetillers. Un xic de punt a cercar les noves ens alliberaria del mancament que implica assistir a la desaparició d'un comediant català dels més caracteritzats sense ni menys subratllar el fet. Tal ha estat el cas d'Enric Guitart, traspassat ara fa un mes enmig d'un silenci absolut i incomprensible.

La circumstància d'ésser a bastament conegut em relleva de vanar les qualitats de Guitart, eixit, com la major part dels nostres actors, de les taules d'aficionats; iniciat públicament pels volts de l'any 1882, època arran de la qual es lliurà en cos i ànima a la professió. Durant aquesta mitja centúria, i segons les conveniències de l'hora, fou Guitart «galan jove», «segon» i «primer». Adhuc «genèric» i actor còmic, detall que demés de palesar la diversitat de recursos de què sabia valer-se, diu la dinàmica del seu enteniment.

Cinquanta anys de vida teatral exclusiva i intensa són alguna cosa, ens sembla. Representen, si més no, un bon tros de la història de l'art dramàtic català. En les pàgines corresponents al període que marca el pas de Guitart, va el nom d'aquest de bracet amb els Fontova, Tutau, Bonaplata, Borràs i Simó, per a esmentar només els directors de més nota que li afinaren les aptituds. Les primeres actrius amb les quals arribà a alternar foren tantes com n'han encapçalat fins avui els cartells dels teatres barcelonins i forans, començant per Carlota Mena.

Guitart aportà la seva cooperació a importantíssimes formacions. La noció que s'havia fet del deure el mantingué les més de les vegades en aquell pla de discreció que és indispensable per a aconseguir bons acoblaments i al qual gairebé tots els nostres comediants s'avenen amb dificultat. La modèstia amb què es produí no el privà, però, de fer mantes temporades de «galan». La més important de totes, la de 1910-911 al Principal, on encarnà els personatges centrals de diverses produccions del repertori.

Els actors de la promoció de Guitart representaven indistintament en català i en castellà. Guitart, que en aquest aspecte seguí el costum, es presentà a la temporada de 1912-913 al Romea com a actor exclusivament castellà i en una companyia dirigida per Marià Larra. A la temporada de 1915-916, al Novetats, amb Caterina Bàrcena i Enric Borràs.

L'executòria artística de Guitart rau en el volum del seu «caudal», expressió que de teló endins serveix per a designar els títols d'estrena. El teatre de la terra deu a Guitart un nombre considerable de creacions, tals com *El comte l'Arnau*, de Frederic Soler; *La boja, L'ànima morta, Jesús de Nazareth, Maria Rosa, Les monges de Sant*

Enric Guitart

Aiman, En Pólvora, Sainet trist, La reina jove, L'ànima és meva i *La sala d'espera*, de Guimerà; *La resclosa, Els primers freds, La mare eterna* i *Cendres d'amor*, d'Iglésies; *Cors de dona, El català de la Manxa* i *Bataneros en Comandita*, de Rossinyol; *Don Gonzalo o l'orgull del gec* i *La germana gran*, de Llanas; *La Sirena*, de Pin i Soler; *El nuvi*, de Feliu i Codina; *La dama alegre*, de Puig i Ferreter; *Els Zin-calós*, de Vallmitjana, i una infinitat més concebudes per Pous i Pagès, Creuhet, Rovira i Serra, Ferrer i Codina, Amat i Campmany, Riera i Bertran, Soler de les Cases, Conrad Colomé, Sagarra, Agulló, etc. El lloc que en els repartiments d'aquestes obres li és assignat diu la categoria artística de Guitart, qui féu també amb tota consciència traduccions d'Ibsen, Wilde, Maeterlink, Sardou, Hauptmann i altres.

Penso que l'apuntament acabat d'enllestir dóna idea de la part que en la consolidació del teatre català correspon a Enric Guitart, intèrpret curós i aciençat que arribà a saber tots els papers de totes les comèdies; ciutadà pla i senzill que encertà a infondre als actes de la seva vida la dolcesa i la bonhomia que són la suprema distinció; conversador, demés, tan alat i suggestiu com extens i variat era l'anecdotari on solia pouar. Actor, en fi, que malgrat tots els mereixements i d'allò que en parlar d'ell pugui afegir-se, se n'és anat d'un pèl com no l'enterren sense responsori.

JOSEP ARTIS

Del II Concurs de Teatre Amateur

Diumenge passat es celebrà a la Sala Studium una festa a honor dels guanyadors del II Concurs de Teatre Català Amateur.

Hi veiérem actuar diverses de les companyies guanyadores dels premis del Concurs. Lluís Masriera, president de la Federació de C. de T. A., donà una breu conferència en la qual resumí tot el que durant la celebració del Concurs han dit en una i altra avinentesa diversos dels membres del Jurat que feren ús de la paraula en els llocs on han actuat.

Masriera es felicità de l'entusiasme que han descabdellat totes les companyies concursants, assenyalant, amb just elogi, els guanys que han estat obtinguts en l'actuació de totes elles. Remarcà també com ha augmentat en quantitat i ha millorat en qualitat l'aportació femenina a les actuacions d'aficionats. Ara que el teatre professional llangueix d'una manera tan desoladora — acabà dient Masriera —, és en vosaltres on els autors troben la més franca i excellent collaboració.

Les companyies que es presentaren al públic ho feren amb la bona voluntat i les ganes de quedar bé que són de suposar. Poguérem remarcar el bon conjunt que ofereix la Novell Planter de Sant Andreu de Llavaneres, que ens donà *Un cop d'Estat* interpretat amb molt bona coordinació, però amb un excessiu dramatisme. La ironia i l'humorisme del sainet de Pous i Pagès gairebé es convertia en tragèdia grega a través de l'abrivament dels seus intèrprets.

L'Agrupació Romea, de Sant Feliu de Guíxols, encertà una graciosíssima i ben descabdellada interpretació de *La reina del cor*, d'Ignasi Iglésies — podem dir, de passada, que, per nosaltres, és en aquest gènere on Ignasi Iglésies ha deixat la part més estimable de la seva producció? —. En la versió que ens en donà Novell Planter no hi havia cap detall que fallés. Fins en els sorolls d'entre bastidors, que tan malíssimament surten en els teatres professionals, aquesta companyia excelleix de manera admirable. Encara que cada u en el seu paper jugava amb naturalitat i frescor, hem de remarcar l'actuació de Dolors Miralles, que feia de *Reina*, amb una finor i una discreció de molt bona qualitat.

Amics de l'Art i de les Lletres, de Sant Feliu del Llobregat, representà *Joventut* d'Ignasi Iglésies, també, ben estimablement; cada un dels personatges en el seu paper, entonats i justos. Carme Tort ens donà una *Ció* força més intelligent que moltes altres que hem vist.

També actuà la companyia Pere Moix i Casals, que interpretà *La Morta*, de Pompeu Crehuet.

Tancà la festa l'actuació de l'Estudi d'Art Dramàtica, de Molins de Rei, que posà en escena el segon acte de *Marçal Prior*, de Josep Maria de Sagarra, excellent en tots els seus elements. De voler remarcar l'actuació de qualsevol dels actors, haurien de citar-se tots, l'un darrera l'altre. El més admirable d'aquesta companyia és el bon gust amb què es presenta i la seva homogeneitat. Els moviments, els agrupaments, els gestos i les maneres s'hi coordinen de bella manera en un conjunt impecable.

Quant a la relació dels premis, els nostres lectors la tindran ja per la premsa diària.

Hem de lloar una vegada més la tasca de la Federació que ha sabut aglutinar tants d'elements dispersos en una obra comuna tan important com és aquesta de mantenir constant i creixent l'entusiasme i l'adhesió al nostre teatre, que gairebé queda refugiat només en aquestes companyies d'aficionats escampades per la nostra terra, que són l'únic conservatori amb què, ara com ara, podem comptar.

La llàstima, però, és que s'hagin d'exercitar amb obres com aquesta *Morta* que, en veritat, avui veiem molt diferent de quan es va estrenar. Cal que en el pròxim Concurs hom trii alguna cosa per la qual no passin tant els anys i en la qual els intèrprets puguin donar més de si per trobar-s'hi més identificats.

J. C. I V.

Dos mons

Sí. Dos mons que hem pogut explorar en una sola nit, còmodament asseguts en una cadira. A.D.L.A.N. — que ha tingut una pensada afortunada—, ha posat en presència els dos enemics tradicionals i irreconciliables. L'Orient i l'Occident. Si se'n poden dir de coses entorn de la confrontació d'aquests dos mons diametralment oposats! De la juxtaposició de la raó i l'instint, de la tècnica i la inspiració, d'un *Cuadro flamenco* i Joan Magrinyà...

La dansa gitana és mitjà. La dansa d'escola, dita clàssica, és fi. La primera és mitjà d'expressió d'uns sentiments. La segona, que té la seva significació en ella mateixa, és fi en si. L'ànima emocionada dicta el llenguatge coreogràfic a la ballarina gitana. De la mateixa manera que en les dansarines cambodgianes — i en la dansarina oriental en general —, cada gest, prenyat de simbolisme, correspon a una interpretació sagrada, en la dansarina gitana, tan pròxima de l'oriental, cada moviment correspon a un estat d'ànima. A l'inrevés de la dansa d'escola o clàssica. «Moviment continu d'un cos desplaçant-se segons un ritme precís i una mecànica conscient en un espai calculat per endavant.» Així ha definit Levinson la dansa clàssica. Conscient, calculat... A l'inrevés de la dansa gitana. Monet deia que volia pintar com l'ocell canta. Convertim *pintar* en *dansar* i tindrem la definició de la improvisació, fresca i espontània, que és la dansa gitana. En la dansa clàssica, per contra, tot és volgut. Art desinteressat i independent, bellesa formal exclusivament, arquitectura mòbil, la dansa clàssica no és, com la gitana, expressió instintiva d'un sentiment, sinó un llenguatge lògic i abstracte de volums i línies, unes formes intellectualment i lentament treballades, la creació d'un veritable sistema de moviments. La dansa clàssica, disciplina raonada del múscul, és, ni més ni menys, una plàstica i un dinamisme organitzats. Analitzem ara la morfologia d'aquestes dues modalitats coreogràfiques. La dansarina d'escola, conreadora de l'*enfora* clàssic, circula, salta, corre: la *glissade* és una de les seves lleis principals. La dansarina gitana, per contra, no es mou del lloc, gira sobre ella mateixa. La dansarina d'escola posseeix un llenguatge complet. La dansarina gitana, per contra, juga sobretot braços i mans. La dansarina d'escola combina les rectes. La dansarina gitana, per contra, s'expressa exclusivament amb corbes.

I ara, clos aquest preàmbul teòric, acaremnos amb la pràctica. La sessió coreogràfica que, organitzada pels Amics de l'Art Nou, tingué lloc el divendres al Tennis Club del Turó. Ja ens hem ocupat llargament en aquestes pàgines del Quadro Flamenc contractat per A.D.L.A.N. i de Joan Magrinyà. Avui, ens limitarem a parlar de les novetats que en l'art de l'un i l'altre hem observat. Se'ns ha dit que anàvem a veure el millor Quadro Flamenc de la Península. El que hem vist ho era sis mesos enrera. Ara, però, no gosaríem afirmar-ho. El conjunt del Turó, en efecte, no és altra cosa que les deixalles d'aquell formidable Quadro Flamenc del Bar del Manquet del qual ja parlàrem ací. Aquell prodigiós Gato que, ballant per *farrucas*, no tenia rival, aquella meravellosa Romerito, reina de les *alegrías* i de les *sevillanas*, han estat substituïts per la insignificant Encarna i pel gris Tobalo. A més, hem constatat amb pena una minva considerable de facultats en la petita Carmen Amaya (*La Capitana*). D'aquella enèrgica convicció del rostre, d'aquelles prodigioses dislocacions de malucs, d'aquell nervi i d'aquell ardor salvatges, que engendraven sobresalts patètics, ja no en queda res. O gairebé res. A aquesta noia ens l'estan fent malbé. Amb l'afany de lucre, la fan actuar tres vegades cada nit: al Bar del Manquet, a l'Edèn i a Villa Rosa. I aquests excessos usen fatalment la constitució més robusta. A més, aigualeixen el seu art. Li fan cantar el *Manolo Reyes*, no menys, li fan introduir en els seus balls passos russos, negres i cubans, fins a ferne una cosa híbrida i perfectament heterodoxa. Sense fons, extenuada, si això dura aviat no hi haurà Carmencita. Però no voldríem precipitar-nos. No sabem si el seu pare, el tocador *El Chino*, cregut que havien d'actuar davant un públic d'*aristos*, li ha imposat aquestes concessions a la galeria. Feia temps que no l'havíem vista ballar. Ajornem el nostre judici definitiu per a després d'haver-la vista en un ambient més càlid i més pur que el del Turó.

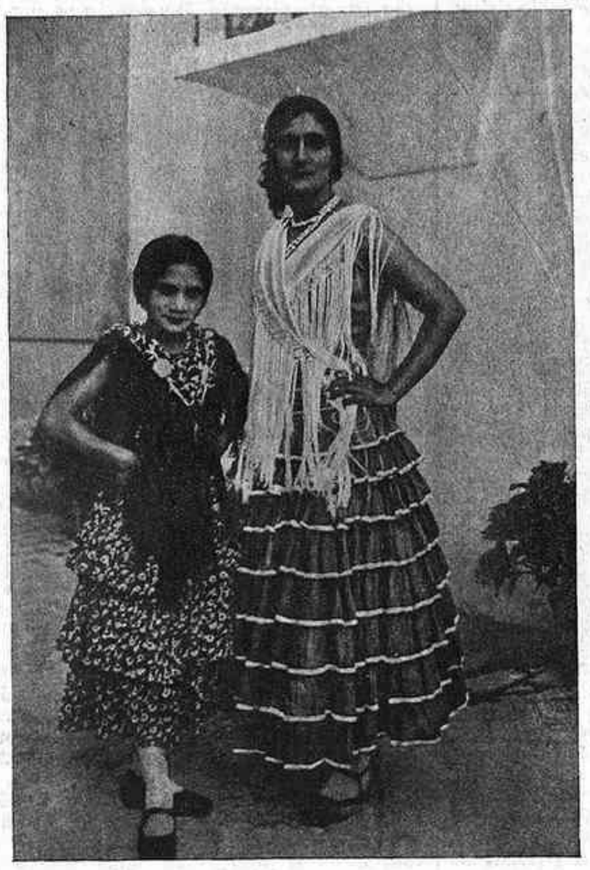

Juana i Carmen Amaya

Cal elogiar sense reserves la vocació formidable, la tenacitat, la força de voluntat de Joan Magrinyà. Cas únic en el nostre país, aquest noi, impossibilitat d'anar-se'n a l'estranger, degut a obligacions familiars ineludibles, ficat vuit hores diàries en una oficina, i que després d'això té prou tenacitat, prou voluntat, per a estudiar i entrenar-se dues o tres hores cada dia sense cap estímul, sense cap perspectiva, pròxima ni llunyana, de glòria ni de fortuna. Es un cas de vocació com potser cap altre no en pot ésser citat.

Sortosament, però, aquesta tenacitat, l'entrenament duríssim, han de donar forçosament bons resultats. I Magrinyà se'ns ha presentat més segur que mai. Des de la seva actuació a l'Urquinaona ha fet progressos considerables. Les seves danses ja no traeixen tan visiblement l'esforç com abans, el lligat dels seus passos esdevé més imperceptible, el seu esforç es transfigura lentament en bellesa. El *Vals* de Brahms, veritable os, li surt cada dia més precís. Els *Ritmes* de Labroca ja són una cosa perfecta. Així com la *Polca de l'equilibrista* de Blancafort. En aquesta dansa, ballada de puntes grotescament — l'única manera que es poden tolerar les puntes en l'home —, Magrinyà ha introduït algunes modificacions. L'acabament d'abans, compost de grans *escapats*, ha estat enriquit amb uns *entrechats-six*, tot i aconseguint un final brillantíssim. En aquesta sessió, Magrinyà ha estrenat dues danses. *Cake-walk* de Debussy i *Abstracció* d'Erik Satie. En la coreografia, extraordinàriament intelligent i modernissima, d'aquestes dues danses, es fan remarcar, en *Cake-walk*, la deformació volguda d'alguns passos d'escola — els *assemblés*, sobretot, als quals dóna més amplària — i, en *Abstracció*, l'absoluta precisió dels moviments alentits i equilibris i, sobretot, una meravellosa sèrie de *fouettés*. Cal senyalar també el bon gust dels seus vestits, realitzats segons figurins de Mora, Grau Sala, Pruna i Serrano. El d'aquest darrer, per a *Abstracció*, molt reeixit.

S. G.

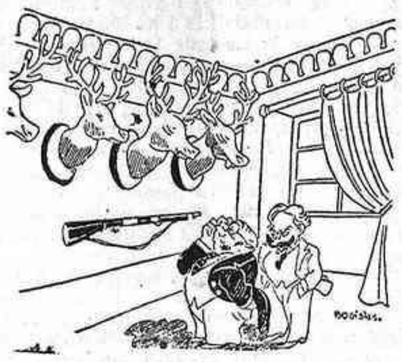

El senyor curt de vista. — No sabia que tingués aquesta galeria d'avantpassats.

(*Gringoire*, París)

—S'ha de fer un interviu d'aquest polític.
—No entenc res de política, senyor director.
—No hi fa res; ell tampoc.

(*Le Rire*, París)

I SALÓ MIRADOR

Cent anys de retrat femeni català

Inauguració: 15 d'abril

GALERIES LAIETANES

Catalunya

Gran èxit del nou estel

Ivan Lebedeff

"El modern Valentino"

en

Amor por Obediencia

Producció:

R. K. O. Radio Pictures

Exclusiva S. I. C. E.

URQUINAONA

DEMÀ, ESTRENA

Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

Concurs "Mirador"

BUTLLETÍ DE VOTACIÓ

.....

.....

.....

.....

Signatura

.....

Ompliu aquest butlletí amb els quatre films que cregueu millors i trameteu-lo signat clarament a la nostra Redacció.

(c) Ministerio de Cultura 2006

LES LLETRES

ELS LLIBRES

J. Wassermann, *Golovin* (Biblioteca A Tot Vent) — **A. Moravia,** *Els indiferents* (Id.)

No sé si haurà estat per un pur atzar o per una intenció premeditada dels editors que aquestes dues novelles hagin sortit l'una darrera l'altra, en la sèrie estrangera de la Proa. Perquè si hom volgués contraposar amb més justesa la cara i la creu del retrat moral del món modern, seria difícil de trobar uns altres documents literaris de més vàlua que aquests dos llibres, que ofereixen un viu contrast i fan amb llur objectivitat aparent el diagnòstic d'aquesta hora tèrbola que viu la humanitat.

Avui vivim — ja ha estat dit, en tots els tons, altres vegades — en una època que ha vist la mort de la musa èpica, que menysprea l'heroisme i subverteix a cada moment els valors morals que hom considerava seculars. Si encara resta algun heroi, com més va més fa eixorc el seu heroisme en un deliri egocèntric o en una desviació criminal. Recordeu la nissaga d'herois infecunds i sense grandesa que, de Julien Sorel ençà, omple la literatura europea. La mica de fons humanitari que arma el braç de Raskòlnikov ja s'ha fos en aquell Lafcadio que Gide ens presenta en les seves *Caves del Vaticà*. I al capdavall ens trobem amb aquests indiferents de Moravia, sobretot amb aquell Miquel que als divuit anys ha perdut la fe en tot i no té ni el més petit impuls vital que el faci reaccionar davant de l'abjecció familiar que el volta, ans al contrari, medita combinacions repugnants que li permetin de treure'n un profit personal. I enfront d'aquesta baixa gentèta que representa tota una societat en decadència, trobem les dues figures que omplen la narració de Wassermann: Golovin i Maria. Ella, particularment, és de la pasta d'aquelles dones fortes que troben en el compliment estricte del deure llur major defensa. L'odissea d'aquella mare carregada de fills, de bagatges i de servents, que travessa Rússia fugint de la revolució i es troba presonera per unes hores d'un cabdill revolucionari és en l'autor, ho endevineu, un simple pretext per a acarar, en la profunditat d'un diàleg en la nit, dues concepcions eternes de la vida i de la moral. Maria és el sentiment del deure, és la disciplina, són els sentits dominats i posats al servei de la intel·ligència, és la justícia i la serenitat mantingudes sempre com una prerrogativa de la jerarquia i de l'ordre. Golovin, en canvi, és el rebel que ha tastat el vi de tots els ports i ha viscut aventures en totes les ciutats, l'home que no vol saber res de la moral amb la qual la societat vol excusar les seves inhibicions, i que l'envesteix brutalment i proclama com a única raó de la vida la satisfacció dels instints. La topada d'aquest nou món moral que personifica Golovin amb l'essència més pura i intacta de l'antiga taula de valors que representa aquella dona que, àdhuc allunyada del marit, sap servir-se del seu record com d'una cuirassa protectora, i que esdevé el símbol d'una aristocràcia conscient dels seus deures i de les seves limitacions, fa tot el nervi d'aquest llibre i li dóna un caràcter que és una mica lluny de la clàssica concepció de la novella. Altrament tota la prosa de Wassermann té una mena de poesia difusa que, d'un tema semblant a la famosa *Boule de Suif* de Maupassant, i situat en un ambient de misèria i desordre, sap fer-ne una profunda contraposició de morals i de passions.

En canvi, les trenta-sis hores a través de les quals s'escorre l'acció de la novella de Moravia (a assenyalar la ressonància que va tenir la seva publicació, que revelà al públic italià un jove i poderós talent de novellista i un crític agut dels costums actuals), ens enfonsen en la trama llefiscosa d'uns episodis de la vida d'una família de la bona societat, completament desmoralitzada pel desvagament i la ruïna pròxima a la qual es veu empesa.

Veieu en aquesta novella una vídua amb un fill i una filla, un conco que és, de fa molts anys, l'amant de la mare, i que ara, cansat d'un lligam massa vell, es proposa, i ho obté, posseir la filla, i una amiga de la família, separada del marit, i que, després d'haver estat també amistançada amb el madur solter, vol rejovenir la seva vida passional amb el contacte del noi. Potser aquestes dues darreres figures tenen un excessiu paral·lelisme en llur vida i llurs desigs, tal com ens els presenta Moravia, però no cal pas discutir l'exactitud de llurs característiques psicològiques, ni la realitat, altres vegades novel·lada, de la dona madura que veu venir la vellesa i s'encén en tendreses amoroses que esdevenen ridícules i en gelosies que empalaguen i molesten.

Jakob Wassermann

La veritable originalitat del llibre de Moravia està en les dues figures de germà i germana. Miquel Llor, el traductor, ja fa constar en el pròleg com aquell minyó de divuit anys i la seva germana, malalts d'indiferència davant de tot, serveixen al novel·lista per a sintetitzar la incertesa, el desencís, la desmoralització que emmetzina molta gent de la nostra època. Aquella Carolina, que es lliura a un home que li és indiferent perquè sí, per variar la seva vida, és ja ben lluny d'Emma Bovary i el seu corcó apassionat de mudança. I el seu germà, que té sempre la idea precisa del que *hauria de fer* en cada situació en què es troba, però que es sent massa indiferent per a reaccionar com ho faria, d'acord amb els principis morals preestablerts — amb els tòpics morals, si voleu —, qualsevol persona normal. Quan vol fer un gest enèrgic o heroic, la seva mateixa autocrítica implacable li transforma en ridiculesa l'efecte de la seva decisió del moment anterior. Quan intenta imposar-se una conducta — escena amorosa amb Lisa, o bé quan decideix de matar l'amant de la seva germana —, la seva energia es dilueix ràpidament en teatralitat. Potser, ben mirat, aquest Miquel no és sinó un malalt d'un excés de literatura. La manera com s'imagina tot el procés que hauran de fer-li, mentre va a intentar cometre el crim que hauria de redimir l'honor familiar, així com les combinacions cerebrals que ha fet abans a base de la possibilitat d'explotar l'amant de la seva mare oferint-li Lisa o bé, encara millor, Carolina, són ben reveladors. L'estil de Moravia, minuciós i observador de tots els detalls exteriors, no planyent cap escena ni estalviant-nos intimitats dels seus personatges, és ben lluny del que hom acostuma trobar en una primera novella d'un escriptor de vint-i-quatre anys.

Les traduccions, tant la del *Golovin*, a càrrec de Pau Cirera, com la de la novella de Moravia, excellents. Potser ha mancat una darrera llegida a les proves d'*Els Indiferents*, perquè no crec que l'artista exigent que és Miquel Llor hagués deixat passar diverses errades i àdhuc algun empastellament que desmereixen de l'acostumada correcció que ha estat fins ara un distintiu dels llibres de Proa.

RAFAEL TASIS I MARCA

CAMISERIA FITÓ BARCELONA
Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

La commemoració lul·liana

Miquel Ferrà es planyia amb raó del silenci que volta el transcurs del sisè centenari de Ramon Llull. Potser convé que reconeguem la nostra negligència i procurem esmenar-la de la millor manera possible.

Tanmateix és molt curiós el que s'ha esdevingut. L'any passat celebràrem enmig d'una animació extraordinària el centenari de Goethe. Aquell fervor ens feia esperançar un sector del nostre poble vigilant i atent per a col·laborar en qualsevol manifestació cultural. Potser aquest sector existeix realment i la culpa caldrà atribuir-la a la descurança nostra. Perquè és un fet evident que aquell fervor havia de créixer amb centenaris que ens toquen de tan a prop com el de Ramon Llull i el de l'*Oda a la Pàtria* de Bonaventura Carles Aribau. Aquest darrer, commemoració d'una renaixença, té un cert ambient i la Generalitat té cura de la seva realització. Però el de Ramon Llull fins ara ha restat submergit dins una indiferència alarmant. I no ens sembla que ho expliqui prou el seu allunyament ni el grup limitat de lectors de les seves obres.

Hi ha no obstant, i com a rectificació, algun símptoma esperançador. Una associació d'estudiants, la F.N.E.C., ha emprès pel seu compte la commemoració del centenari. Dissabte vinent s'iniciarà amb una conferència del catedràtic de la Universitat de Liverpool, Prof. Allison Peers. El tema, *La Universalitat de Ramon Llull.*

Allison Peers succeí en l'any 1920 l'eminent cervantista James Fitzmaurice-Kelly en la càtedra de llengua i literatura espanyoles de la Universitat de Liverpool. Té interessantíssims treballs sobre els místics castellans i el romanticisme espanyol. Des de l'any 1922 s'ocupa de l'obra de Ramon Llull. Ha publicat traduccions de *Blanquerna, Llibre d'Amic e Amat, Llibre de les Bèsties, Art de contemplació, Arbre de Filosofia d'Amor.* Es agradable constatar que de la traducció del *Llibre d'Amic e Amat* s'han venut 6,000 exemplars a Anglaterra.

Hem d'agrair a un estranger, el Prof. Allison Peers, la propagació del pensament lullià per les esferes culturals de tots els països.

JOAN TEIXIDOR

Sobre les vides novel·lades

Per bé que una mica parcial, com tot el gènere pamfletari, no deixa de tenir els seus punts raonables aquest curt article que André Wurmser ha publicat a L'Intransigeant.

Pregunta: Com s'ha d'escriure una vida novel·lada?

Resposta: No s'han d'escriure vides novel·lades.

P.: Defenseu els drets de la història?

R.: Em desinteresso d'aqueixa tria parcial d'esdeveniments lligats per un sistema preconcebut: defenso els drets de la novella històrica. Amatent només a no negar certs fets indubtables, la novella històrica s'esforça a ésser versemblant; la vida novel·lada pretén l'autenticitat.

P.: D'on ve l'èxit de les vides novel·lades?

R.: La necessitat d'idolatria dels homes, que els fa preferir els morts als vius i els herois a llurs obres, facilita en gran manera la tasca dels nostres autors. Car si escriviu: «El primer d'abril de 1933, M. Durand trobà M. Dupont a la cantonada del carrer Ferdinand-Duval», sou vulgar; però si reveleu que «el primer d'abril de 1833, dos homes es creuaren a l'altura del Tortoni. — Bon dia, Lamartine, digué l'un. — Bon dia, Hugo, respongué l'altre», sabeu «d'art d'evocar les grans figures del passat». Recíprocament, molts de lectors que no podrien encetar l'estudi d'una filosofia, s'encanten de saber que tal gran filòsof era distret, vestit ridículament i casat amb una dona inconstant (en una paraula, llur inferior, des de certs punts de vista). Així la necessitat de deificar un home i la de rebaixar el geni concorren harmoniosament a l'èxit de la vida novel·lada. Afegiu a més a més el gust, tan estès, d'un baix realisme. Perquè l'estudi dels amors, de les malalties i de les habituds indumentàries de Casimir Delavigne, de Praxiteles i d'Espinoza és literatura naturalista, en tant que participa de llur vida natural, mentre que l'estudi de llur art o de llur pensament, de llur vida sobrenatural, avorriria o revoltaria el lector. Aquest lector divertit, què reprotxaria a un Shelley al qual només manca la seva poesia?

P.: No obstant, per no parlar sinó dels artistes, el coneixement de llur vida no pot ajudar a la comprensió de llur obra?

R.: Pot proporcionar, en efecte, el tema d'una tesi. Així com el de la tesi oposada, és clar. No, la història literària és la història de les literatures, no dels literats. Pierre Louys acaba així la seva admirable *Poètica*: «Silenci entorn de l'home!» Aleshores, de dues coses l'una: o el poeta ha seguit aquest consell i el traïu divulgant el que ha mantingut secret, o no l'ha seguit, i li feu un mal servei no fent tornar a l'oblit allò d'ell que no és pròpiament immortal.

LLEGIU L'INTERESSANT LLIBRE
DE
JOAQUIM M. DE NADAL
Aquella Barcelona...
Preu: 5 pessetes
Administració i venda:
Llibreria Catalònia
3, Ronda de Sant Pere, 3
Telèfon 12456

A PROPÓSIT D'UN CENTENARI

Ferrara i l'Ariosto

Grans festes commemoratives es preparen a Ferrara en ocasió del quart centenari de la mort de Ludovico Ariosto, una de les cinc sumitats poètiques italianes, ja que en la glòria és posat al costat de Dante, Petrarca, Tasso i Leopardi. Epoques diverses, diferents manifestacions del pensament, però tots assoleixen els cims de la bellesa, en la qual no han estat superats.

Messer Ludovico Ariosto nasqué a Ferrara en 1474 i hi morí en 1533. Ferrara és una ciutat italiana de les més característiques, que es troba al sud del Po i domina el camí que duu de la Venècia dels dux a la Bolonya dels papes. No s'assembla a cap altra ciutat de la Itàlia del Nord. Els seus llargs carrers rectes i silenciosos, les parets dels jardins col·gades sota una verdor luxuriant, li donen un aspecte grandiós, fresc i original.

*Illustració de Moreau le Jeune per a l'*Orlando *imprès per Baskerville* (1773)

Ferrara fou la capital del renaixement de les lletres, mentre Florència ho fou del de les arts. Durant gairebé quatre segles hi ha regnat una dinastia el nom de la qual ha sobreviscut com el dels Mèdicis o els Gonçagues: la casa d'Este, els prínceps de la qual eren fastuosos, amants de les lletres, enamoradissos i cruels. No és pas d'estranyar que el poema cavalleresc nasqués en aquesta cort.

Aquesta dinastia d'Este, que alguns poetes fan remuntar no menys que als déus, era antiga i puixant; contràriament a les altres dinasties, no descendia d'aventurers sortits del poble, sinó de feudals illustres en la història d'Itàlia. Ferrara nasqué i morí amb ells.

Quatre d'aquests prínceps sobreviuen especialment en els records històrics: Hèrcul I, que visqué en el darrer període del segle XV; Alfons I, en els primers trenta anys del segle XVI; Hèrcul II i Alfons II, que acabaren el segle. Els dos primers foren els protectors de l'Ariosto. Alfons I es casà amb Lucrècia Borja; Hèrcul II, amb Renata de França, filla de Lluís XII.

La història de la primera Croada, *La Jerusalem alliberada*, amb els seus encants, els seus màgics, els seus guerrers i amants, no pot sorpendre quan es considera que fou escrita per Torquato Tasso en l'ambient en què vivien els senyors d'Este. I trobem en l'*Infern* de Dante més d'un membre d'aqueixa família, entre ells la Francesca de Rimini i el seu amant Paolo, morts pel marit d'ella i germà d'ell, que els descobrí mentre es besaven. Qui no recorda els divins versos de l'altíssim poeta referint el seu encontre amb els desventurats amants? I la narració de llur gran — gairebé sublim — amor?

Noi leggevamo un giorno per diletto
di Lancialotto come amor lo strinse:
soli eravamo e senza alcun sospetto.
Per più fiate gli occhi ci sospinse
quella lettura, e scolorocci il viso;
ma solo un punto fu quel che ci vinse.
Quando leggemmo il disiato riso
esser baciato di cotanto amante,
questi, che mai da me no fia diviso,
la bocca mi baciò tutto tremante.

I per aquell bes el coltell del marit ofès estroncava les dues existències.

* * *

Ludovico Ariosto era fill únic del comte Ariosto, que dugué una vida accidentada, barrejada com fou a les intrigues de la cort de Ferrara. A ell fou confiat, per Hèrcul, el terrible encàrrec d'emmetzinar el príncep Nicolau, que s'havia refugiat a Màntua, i alimentava aspiracions al tron que fou de son pare, Lionello. Descobert, l'Ariosto pogué fugir a temps, i fou una sort, car dos anys després neixia l'autor de l'*Orlando furioso.*

Poques setmanes després de la temptativa d'emmetzinament, Nicolau provava d'ocupar Ferrara a la força. El dia 1 de setembre de 1476, aprofitant l'avinentesa de l'absència d'Hèrcul, ocupà la ciutat amb 700 soldats — ben diferent dels exèrcits moderns! El jove príncep es féu per un moment illusions de vencedor; però un imprevist atac dels dos germans d'Hèrcul canvià les coses. Nicolau fou fet presoner i decapitat la nit del dia 4, només tres dies després de la seva desventurada sortida de Màntua.

Però Nicolau no era tan sols un conspirador i un rebel; era un príncep reial, i li van fer uns funerals dignes d'un membre de la casa d'Este. El cap fou afegit al cos, i, vestit de brocat i or, amb guants posats i les condecoracions, fou col·locat en un taüt d'argent i passejat per tota la ciutat, seguit de la noblesa, el clergat, els diplomàtics, els professors de la universitat i altres notables personalitats, entre les quals no mancava el comte Ariosto.

Els dies següents foren ajusticiats els altres partidaris de Nicolau, fins el cuiner. El botxí volia salvar almenys la vida d'aquest últim, pensant que potser el convidaria a dinar. Digué aleshores al cuiner que proferís el crit dels partidaris d'Hèrcul: «Visca el diamant!», però cridà fortament: «Visca la vela!», que era el crit del seu senyor, i el seu cap rodolà per terra, tallat d'un vigorós cop de destral.

Quan s'obre l'*Orlando furioso*, a través dels seus herois i de les vicissituds narrades, no és difícil d'endevinar-hi la cort d'Este. Bradamante, per exemple, no és més heroi que la duquessa Eleonora, l'eloqüència de la qual salvà Ferrara de les tropes venecianes que amenaçaven d'ocupar-la.

* * *

Ludovico Ariosto sabé sempre viure en una esfera moral més elevada que la dels seus contemporanis. No tingué mai cap consideració pels cortesans, que tenia per falsos, interessats i sempre disposats a la traïció. No fou perquè sí que cantà:

Ognum non può saper da chi sia amato
quando felice in salla vuota siede,
poichè ha i falsi e i veri amici a lato.

Ariosto començà des de la primera joventut a escriure versos; Hèrcul I els llegí i es convertí en protector del poeta, actitud en la qual havia de seguir-lo Alfons II, que també fou el gran protector de Torquato Tasso, però que després el volgué empresonar per sospites d'ésser l'amant de la seva germana. Qui sap quina part hi ha de realitat i quina de fantasia en aquests idillis. Sigui el que sigui, serviren per a inspirar a Goethe una de les seves obres mestres.

Com sap tothom, l'obra immortal de l'Ariosto és l'*Orlando furioso*, publicat per primera vegada en 1516 i es componia de quaranta cants. Però en 1532, messer Ludovico en publicà una segona edició revisada i corregida, que comprenia quaranta-sis cants.

ATHOS NOVELLIS

Visiteu la nostra
SUCURSAL
Passeig de Gràcia, 87
(Xamfrà Provença)
Llibreria Francesa
i Llibreria General
Rambla del Mig, 8 i 10

Viatges Marsans, S. A.
Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA
Lliura: Bitllets de ferrocarril i Passatges marítims i aeris; els Bitllets quilomètrics espanyols, a l'acte, facilitant ensems al client la fotografia necessària.
Reserva: Seients en els trens ràpids, Places en Pullmans i cotxes-llits, Habitacions en els millors hotels, Autocars per a gran turisme.
Organitza: també: Viatges individuals a **preu fet,** Excursions, Peregrinacions, Congressos, Creuers i molt especialment
Viatges de noces: a Roma utilitzant els bitllets reduïts del **70 %** que com Agència emissora dels ferrocarrils de l'Estat Italià lliura a l'acte a tot client al qual interessin.

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA
ANTONI MARTI
Màxima rapidesa ▪ Màxima qualitat
AVINYÓ, 19, pral. : Telèfon 17047 : BARCELONA

(c) Ministerio de Cultura 2006

LES ARTS I ELS ARTISTES

LES EXPOSICIONS

A. Junyent - J. Granyer

A la sala de can Busquets hi ha actualment exposades les obres dels esmentats artistes que proporcionen conjuntament una sensació de dignitat estabilitzada, sense cap transcendental pinyol i encomanant una agradable i enyorada impressió de serenitat.

Albert Junyent deixa entreveure, en el total de la seva producció, una constant vida al costat d'una primavera particular i reeixida. Fins les teles parisenques emanen un aire tebi, escalfadet, que es posa a flor de pell i els dóna una gran simpatia. La pintura de Junyent és una pintura de percepció literària, transcrita sobre la tela amb una mica de desproporció del sentiment de la cosa en si.

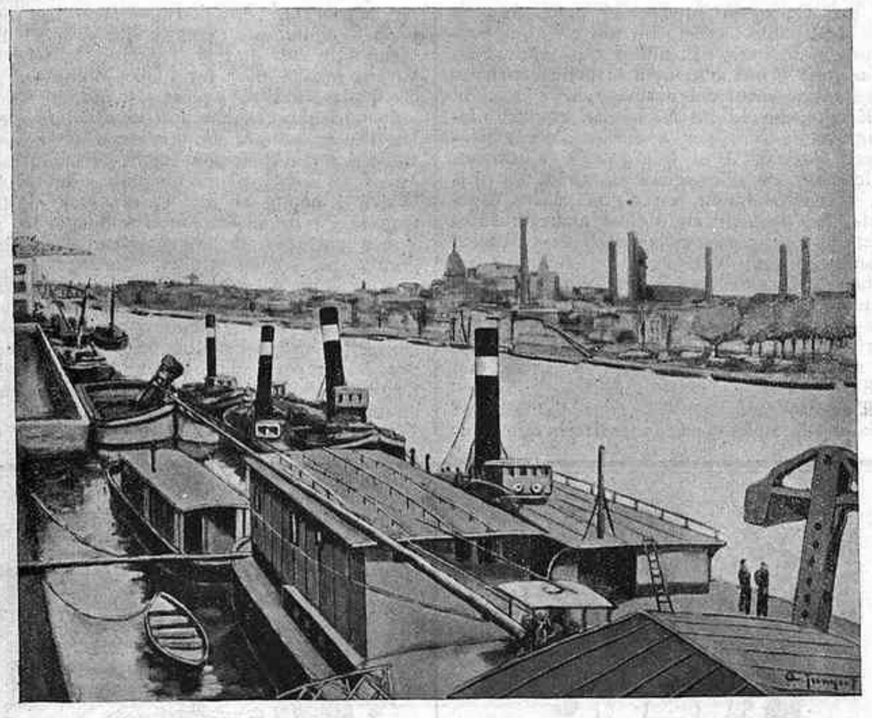

A. Junyent. — Pintura

L'argument del que pinta des del lloc on ho fa representa una perspectiva descriptiva molt important, és un tema que us arriba molt endins i es presta a un lirisme extraordinari.

Tot el detall agafa aquest punt de partida. Arreu es veu un esperit molt fi que comenta l'anècdota de la carretera, d'un llac de París, d'un carrer de suburbi, etc., etc., i al costat d'això hi surt una infinita poesia, la poesia de literat, de psicòleg que la barreja amb un sentiment de pintor i li dóna el caient personal que dèiem. Potser en el que es refereix a la traça d'ofici pròpiament dita, Junyent no queda a l'altura. Naturalment que pot ésser un propòsit i aleshores no hi ha res a dir; si és el propòsit, defensable, d'aturar el pinzell just en el moment que la tela ja té una essència, no s'ha dit res.

La pintura, si explica un motiu vague, general, un ambient com els de Junyent, no necessita cap preciosisme, cap d'aquells ensucrats i paradisíacs finals d'execució que són uns acabats anacrònics per a fer salvar una obra estantissa i pobra de concepció. Aquest pintor, examinant l'altre cas, de no tenir la traça que dèiem, troba l'èxit precisament en això, en no caure en els prejudicis endèmics que pot portar tot l'aparat de la tècnica i les seves naturals desviacions cap un lloc determinat.

Albert Junyent passa per la sala Busquets amb una elegància efectiva, amb un deix d'haver caçat en totes les ocasions el fil sensible que tenen totes les coses d'aquest món i haver-les expressat en un llenguatge senyor, optimista i completament literari. Entre la vintena escassa de quadros que exposa, n'hi ha un que explica un tros de platja de Vinaroç del qual es desprèn una espessa atmosfera de lloc. El darrer terme d'aquesta tela està molt ben situat i té molta justesa.

En la tela n.º 12, una vista fluvial parisenca, Junyent, absolutament descriptiu en essència, hi posa un enorme contingut de poesia; aquesta pintura té un allunyament fantàstic que fa ratificar altre cop en el que s'ha dit fins ara. Els vaporets en aquesta tela hi prenen un primer pla i hi tenen tota una història. Els veieu amb la seva importància pedant, agafant la transcendència de quasi monstres, espantant els peixos ratllats i remenant la cua del seu timó amb una coqueteria infinita. Tot això queda valoritzat per un allunyament d'una cadència molt fina de la faixa verdosa del riu que se'n va cap a l'horitzó deixant l'ànima penjada d'un fil de seda.

Aquestes impressions les origina indubtablement la capa, alludida des del començament, de cosa pensada per un marc de descripció literària. Junyent s'enamora d'aquest tema, no té la necessitat de cercar cap escenari truculent, o més ben dit, essencialment pictòric perquè del detall que escull en treu conseqüències amagades i li imprimeix un caient de cosa novellable.

A Eivissa, d'on porta tres teles més, es veu l'obra exacta però reflectida cap un cantó meridional. Junyent s'encara amb el sol de casa nostra i en treu un partit de comentari no tan reeixit, però digne de parlar-ne i d'esmentar que surt airós de la diferència que va del bulevard cosmopolita a l'estatge del nostre pagès.

Josep Granyer, en aquesta ocasió, junt amb una sèrie d'escultures estupendes ens oferia la novetat de poder observar un principi de baix-relleu acolorit. Això, que de fet representa una idea que hem d'aplaudir sorollosament, en aquest cas queda una mica estantís. D'aquest baix-relleu, del seu argument i de la seva execució, Granyer n'hauria pogut treure un partit més considerable. La cosa s'hi presta i creiem que és un deure tornar a insistir per sortir-se'n d'una manera ben definitiva.

Granyer avui dia és un dels escultors catalans més capaços d'arribar a la producció de grans troballes enfocades en el sentit del bibelot amb tota la dignitat artística. Sota la seva figura rústega, de futbolista retirat, té curosament guardat un pou profundíssim de sensibilitat, d'on en un moment donat podria anar treient la substància per a crear sense parar tota l'abandonada especialitat esmentada i posar-se així, en franca competència amb artistes estrangers que en aquest ram han assolit veritables monuments de la gràcia idònia del dia. Granyer hi té un camp per córrer molt extens i hauria de pensar-hi.

Tornant a la recensió de l'exposició, hem de repetir que el baix-relleu d'automobilistes és un punt dolç que no ha espremut del tot

J. Granyer. — Escultura

bé, i així ha quedat, el que hauria pogut ésser el gran do de pit, en marcada inferioritat al costat de les altres escultures exposades, que de la primera a la darrera responen a l'obra de l'escultor superant-se. Granyer dóna una especial sensació a les seves coses, un *cocktail* d'alada fragilitat, de justa i mesurada pesantor, de gràcia racial moderna, d'atavismes indesxifrables, coses totes elles antípodes i incongruents, però que amb el ben entès i amb el qualificatiu de *cocktail* es comporten i encara més s'assimilen i es paladegen amb boca de *gourmet* quan s'ha tret el tap a la barreja caòtica.

Tot queda d'una solidesa impressionant, us fa l'efecte que resol els problemes estètics amb una eina d'ús exclusiu i patentat i que treballa allunyadíssim de l'esforç i de la preocupació que ocasiona una dificultat. Amb l'aplom que es desprèn de la seva personalitat física, Granyer atropella les pedres del camí que li fan nosa i amb la consciència neta i l'entusiasme més evident va reeixint pas per pas i imposa el seu art personal i d'alta categoria.

En aquesta exposició exhibeix una figura que bateja amb el nom *Deshabillé 1888* que és una delícia d'eurítmia i d'ambient. Al seu voltant viu el record pujat de to del *cakewalk*, tota la flonja picardia de la cotilla monumental i jeroglífica i d'aquella sensació de bondat grassa i torbadora dels gats dels frares.

També posats a remarcar, hem d'estendre'ns al guix de la *Ballarina*, que trobem com un càlid poema massís, d'una consistència molt pronunciada i que encaixa perfectament l'aspecte papallonesc alhora que carregat d'ossos i fisiologia de la dona del giravolt i del saltet musculat i coreogràfic.

Amb aquesta darrera exposició Josep Granyer torna a acreditar la seva permanència en la plataforma preeminent d'escultors catalans i demostra amb suficiència el seu valor intrínsecament bo i d'envergadura.

E. F. GUAL

I SALÓ MIRADOR

Cent anys de retrat femení català

Inauguració: 15 d'abril
GALERIES LAIETANES

Una carta de Dalí

Salvador Dalí ha escrit, manifestant la seva satisfacció si era inserida en aquestes pàgines, la carta següent al nostre col·laborador Joan Sacs, que s'ocupava d'ell fa quinze dies:

«Distingit amic: Molt content dels seus consells; conec bastant bé el que em recomana. Precisament estudio minuciosament els dibuixos grecs en el meu pròxim llibre *La peinture surréaliste à travers les âges*. El suposo al corrent de la interpretació psicoanalítica dels dits dibuixos, la qual descobreix en ells un parentiu incontestable amb certes produccions *patològiques* que tant semblen «inquietar-lo».

»Després de llegir el seu amable article a MIRADOR, no puc estar-me de gosar aconsellar-li l'estudi i reflexió de les recents aportacions científiques al problema de la demència, especialment la tesi del Dr. Jacques Lacan, *De la psychose paranoïaque dans ses rapports avec la personnalité* (Le François, edit., París), i, en general, tots els estudis i anàlisis estrictament fenomenològics alemanys d'aquests darrers temps, contra les teories constitucionalistes — també el text de llibre de Prinzhorn que no puc deixar de pensar que ignora totalment —. «Aspirem a un *estat del pensament* que no deixi res a desitjar al dels boigs», amb l'única diferència que *no som* boigs.

»Lamento sincerament que l'única idea sobre aquests problemes li sigui donada pel lamentable llibre *L'art chez les fous*, de Marcel Réja, i estaré content que supleixi com a conseqüència del nostre contacte aquest important dèficit. No dubto que un coneixement exacte del valor productiu i *cognoscitiu* dels estats mentals patològics li farà jutjar sota un altre angle l'activitat sobrerealista. A la revista de psicoanàlisi francesa i a Itàlia existeixen estudis i anàlisis *rigorosament científics* dels documents sobrerealistes.

»El saluda afectuosament el seu amic. — *Salvador Dalí.*»

El receptor d'aquesta carta no hi té absolutament res a dir, ja que tot el que pogués dir ja es troba implícit en l'article que l'ha motivada.

La pintura i la crisi

La Renaissance, de París, ha obert una enquesta sobre la crisi que diuen que castiga l'art modern. Segons el president de la Societat d'Amics del Louvre, cal no confondre els termes.

«La crisi s'haurà acabat el dia que el preu dels quadros torni a ésser el normal. Era *abans* que hi havia crisi, quan, oblidant tota mesura, marxants i aficionats venien o compraven qualsevol cosa a qualsevol preu. Entre un pintor i un campidor, entre un quadro i un esbòs, entre una obra mestra i una *croûte*, no hi havia cap diferència. Hi havia massa de tot: massa marxants i massa pintors. Tothom es creia artista i tenia alguna cosa a dir: i li ho deixaven creure. La crisi ha estat implacable, però no cega: ha separat el gra de la palla. Les darrers col·leccions venudes havien estat formades per homes de gust: el públic no s'hi ha enganyat, i les subhastes han anat com havien d'anar. El dia que a una inflació desmesurada, a un atapeïment de cranis d'ignorants o d'ingenus, succeïrà una estimació més justa dels valors, la crisi serà conjurada.

»Les coses belles ho són sempre i conserven llur valor: elles restabliran l'equilibri. Però això no pot succeir de seguida. No oblidem que la nefasta època de la postguerra no ha format aficionats, o ben pocs, sinó que sobretot ha fet especuladors. Hi ha tota una educació a fer per tal d'elevar un públic que comprava obres d'art a tall de títols de borsa.»

SYRA

Exposicions permanents d'art

Objectes per a presents

DIPUTACIÓ, 262

TELÈFON 18710

CAMISERIA FITO BARCELONA

Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

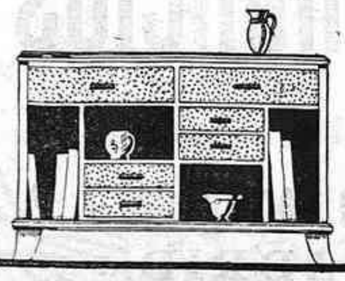

BADRINAS
MOBLES
DIAGONAL, 460

DE PARÍS ESTANT

Delacroix i el Marroc

L'onze de gener de 1832, a bord del vaixell *La Perle*, sortia de Toulon una ambaixada francesa, camí del Marroc. Dos anys abans, la monarquia de juliol havia pres Alger, i li convenia establir una amistat amb el soldà Muley Abder Rahman, veí poderós i temible. El comte Charles de Mornay, cap de la missió, volgué que dintre aquesta figurés un artista. I és així com Eugène Delacroix, iniciador i capitost de la pintura romàntica, impenitent sedentari somiatruites, fou arrencat del seu taller parisenc per anar a encegar-se durant mig any en un món sorprenent, amarat de sol i de virolaines. Tenia, llavors, trenta tres anys i en feia deu que el seu talent triomfava.

* * *

En el joc d'accions i reaccions que mouen la història del nostre continent, les grans ofensives contra l'esperit greco-llatí han portat sempre un llevat oriental. La puixança de Grècia morí després d'haver envaït la Pèrsia. Els elements més corruptors que intervingueren en la desfeta de l'Imperi romà es filtraren per la bretxa de les conquistes asiàtiques. En la seva caiguda decisiva, els bàrbars nòrdics actuaren com un simple instrument mecànic, ja que, de fet, el dirigent del nou ordre de coses fou tot seguit l'esperit cristià, producte semita. I les Croades portaren al màximum la influència de l'Est, que perdurà fins a la magnífica contraofensiva del Renaixement.

Darrera la Revolució francesa, el buf de l'Asia ressuscita. Goethe serà el darrer refugi de la serenitat i de l'equilibri. L'israelita intervé en el camp del pensament, torna a arbitrar les finances i a collitar odis. Socialment, l'individu és disminuït per la massa. Les arts, però, continuen uns quants anys vivotejant encara de les últimes escorrialles renaixentistes. Els reca desertar el camí que havien desenterrat i en el qual havien assolit llur exponent més alt. Demés, tenen uns frens circumstancials en els exemples eixits de les excavacions d'Herculà i de Pompeia; en l'autoritat d'un Imperi ple de velleitats cesàries que dissimulen el seu origen pervingut. Aviat, però, la seva atmosfera esdevé glacial, limitada per les receptes encasellades d'un academisme fòssil, i la joventut es revolta amb un capgirell decidit. Com en totes les revoltes, s'estableix, en els primers moments, un desequilibri — originat, aquesta vegada, per la sobrecàrrega del plat dels valors emotius en la balança humana —. De cop i volta, es revaloritza el misticisme de l'Edat mitjana i reestima l'art gòtic, es fa imperar el món imaginatiu, creix una passió pel pintoresc exòtic, pels països d'Orient.

Jueva d'Alger (Aquarella. Col·lecció Cl. Roger-Marx)

L'Orient fantasiós, sensual, místic i gregari; l'Orient que ja havia encuriosit les multituds amb l'expedició de Bonaparte a Egipte i ara atreu l'atenció dels joves romàntics amb la insurrecció de Grècia contra el domini turc. Continuen les recerques de l'egiptòlogia, nascuda amb les descobertes de Champollion. Un estol de paleògrafs i arqueòlegs va desxifrant el misteri de les civilitzacions fenícia, persa, índia, assíria i caldea.

Més enllà, es veurà aparèixer el jovent que suspira per fer una anada a l'Asia com Lamartine, com Baudelaire; l'interès pel califat de Còrdova i per l'Espanya mossaràbica; l'admiració a Omar Khayyam; el jueu Heine; el jueu Marx; el doctor Mardrus; les imatges aràbigues dels simbolistes; l'empelt extremo-oriental de Toulouse-Lautrec i del dibuix fi de segle.

El jove Delacroix coneix els primers temps en què els tallers s'omplen de turbants, d'alfanxs i de xinelles, en què una literatura bigarrada deforma totes les visions. Anar al Marroc volia dir collir el misteri i la fantasia en el seu propi jaç — esquer ideal del romàntic —, trobar vivent el colorisme brillant que els venecians i els holandesos endevinaren a través del comerç llunyà de llur pàtria.

Les etapes del viatge les coneixem per l'epistolari del pintor i per les notes dels seus carnets de ruta. Visita successivament Algecires, Tànger, Meknès, fa una ràpida es-

Retrat de Delacroix (Album del viatge al Marroc. Museu del Louvre)

capada cap a Càdiç i Sevilla i retorna a Toulon, després de fer unes breus escales a Oran i a Alger. Tot l'atreu, tot l'interessa, sobretot si és força carregat de tipisme i de «color local». Cosa estranya, influït per la ideologia dels seus anys d'escolar, es creu retrobar l'esperit clàssic en aquella terra ardent, que els romans havien colonitzat amb poca fortuna. Roma, escriu, ja no es troba a Roma. Li sembla descobrir personatges consulars, Brutus i Catons en els subjectes altivols que veu pel carrer embolcallats de blanc — com els senadors llatins, com els panatenencs de l'Atica, remarca—. No s'adona que es troba allí arrossegat, no res menys, per un corrent essencialment antihumanístic.

* * *

En el museu de l'Orangerie hi ha exposat, per tot el mes actual, el fruit d'aquest viatge de Delacroix. Les aiguatintes, guaixes, aquarelles i dibuixos, en quantitat extraordinària, fan costat a les teles que més tard originaren. El conjunt podria ésser més complet, ja que, indirectament, aquest viatge influencià tota la producció posterior de l'artista, com podia veure's en la gran exposició d'obres seves organitzada aviat farà tres anys al Louvre amb motiu de commemorar-se el centenari del romanticisme.

Les teles directament creades amb la documentació recoïlida al Marroc, interpreten exaltadament — com és de llei per l'autor i per l'època — l'anècdota pintoresca: combats terribles, cavalcades mirobolants, interiors fastuosos, caceres que haurien fet l'enveja de Tartarí. Pintura fonamentalment literària, però plena de valors essencials extraanecdòtics. Però el que ofereix un interès més viu són els croquis i dibuixos colorits copsats arran de la sensació viva del natural. Traspuen la desimboltura de l'home que es regira contra l'hermetisme dels tallers resclosits i es planta al mig de l'aire lliure. El secret de Delacroix és posat allí al descobert, amb una colla d'elements que anuncien sense confusió la proximitat del moviment impressionista i el senyalen com un precursor caracteritzat. I vetaquí un ensenyament pels que imaginen la reacció de l'escola de Batignolles com una rèplica insòlita i sobtada. *Natura non facit saltus*, com digué Leibniz i diu ara el *Petit Larousse* en els seus fulls rosats.

ALBERT JUNYENT

París, març.

MOBILIARI D'ART

BUSQUETS

Decorador, mestre ebenista i tapisser. Objectes d'art i de fantasia per a obsequis. Sales d'Exposicions de Belles Arts.

Passeig de Gràcia, 54. Telèfon 16286
BARCELONA

raspalls per a tots els usos
articles de neteja—objectes per a presents
rambla catalunya, 40

GUTEMBERG, S. A.

Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i Utillatge per les

Arts Gràfiques

Agullers, 1 i Via Laietana, 4
Tel. 15524 - BARCELONA

(c) Ministerio de Cultura 2006

Concurs "Mirador"

1. El lector és pregat d'escollir els quatre films sonors que cregui millors, projectats a Barcelona. Més avall donem una llista de films sense caràcter exclusiu. El lector pot perfectament triar films que no figurin en la llista, la qual només té un caràcter recordatori.

2. El parer del lector ens haurà d'arribar a la nostra Redacció per tot el dia 15 d'abril, i escrit «precisament» en el butlletí de vot que inserim en la pàgina 5 d'aquest mateix número i que apareixerà en els successius fins a la data de clausura del concurs.

3. Els quatre films que obtinguin majoria de sufragis seran projectats, en quatre sessions, en un bon local de Barcelona.

4. Per tal de donar un al·liciente als participants al concurs, el dotem amb tres premis. El primer serà concedit al votant que hagi encertat els quatre films que hauran obtingut major nombre de vots. Els altres dos premis, als altres dos concursants, per ordre decreixent d'aproximació. En cas d'un possible empat, es tindrà en compte l'ordre d'esment dels films en el butlletí en relació amb la votació d'aquests.

Heus ací la llista de films que donem a títol informatiu:

Les llums de la ciutat.
El patriota.
L'exprés blau.
El comparsa.
Alleluia.
Liliom.
Cimarron.
L'última companyia.
L'Angel Blau.
El milió.
Anna Christie.
Jean de la Lune.
Carbó.
Els carrers de la ciutat.
Noies d'uniforme.
Remordiment.
Les aventures de Skippy.
Grand Hotel.
La marxa nupcial.
M. (El vampir de Düsseldorf).
L'opéra de quat' sous.
A nous la liberté.
Tabú.
El camí de la vida.
Ombres blanques.
Champ.

Algun comunicant ens ha dit que aquesta llista, tot i ésser feta amb bona intenció, coacciona el lector. No ho creiem: suposem que els participants al nostre concurs no tenen el canvi d'opinions tan fàcil. Un d'aquests ben intencionats comunicants troba a faltar-hi, per exemple, *El creuer Potemkin*. Hi falta algun títol, ben digne de figurar-hi, entre els darrerament presentats a Barcelona, com *Per la llibertat, Catorze de Juliol*, o *Sóc un fugitiu*; però ens cal recordar que el *Potemkin* és un film originalment mut, sonoritzat a posteriori força temps després de realitzat.

Agrairem als nostres lectors que en el sobre on trametin la resposta, escriguin la paraula «Concurs», ja que creiem preferible no veure cap butlletí fins el mateix dia 15 d'abril.

I els recordem que des de primer del mes vinent, el nou domicili de MIRADOR és: Corts Catalanes, 589. Telèfon 11430.

LA MUSICA

Rafael Jáimez

Amb un programa que comprenia obres de Bach, Breval, Saint-Saëns, Granados, Ravel n Valentini, es va presentar davant del públic i la crítica catalans el jove violonceista Rafael Jáimez.

Rafael Jáimez és canari. Als divuit anys es traslladà a Barcelona amb la seva família, on emprengué la carrera de Farmàcia;

Rafael Jáimez

al cap de dos anys, però, l'afició a la música va fer que canviés el llibre de text pel violoncel. El mestre Getan dirigí els seus primers passos, el qual s'adonà aviat de les grans facultats que posseïa el seu nou deixeble. No fa gaire més de tres anys que, trobant-se a Barcelona Benet Brandia, l'excellent mestre i concertista català que fou professor del Conservatori de Ginebra, on resideix, Getan va presentar el seu avantatjat deixeble al seu antic mestre; i tal fou la bona impressió que produí Jáimez en l'ànim de Brandia, que se l'endugué a Ginebra perquè el substituís en les classes de la seva acadèmia durant la temporada en què recorria Europa donant concerts.

A l'ombra de Brandia, fou on Rafael Jáimez va adquirir l'excellent i depurada tècnica que li permet lliurar-se a l'expressió amb tota la força d'un temperament fogós i càlid, dominat per un sentit fi i exquisit dels límits del matís.

Ara fa un any i mig, en plena formació artística, falaguerament estimulat per Pau Casals, que ja li augurava un brillant avenir amb el violoncel, Rafael Jáimez es va veure desviat de la seva carrera per sollicituds d'altres activitats artístiques. Posseïdor d'una bella veu de tenor, Jáimez conreà la cançó i fou contractat per «La Voz de su Amo», en els estudis de la qual impressionà alguns discos — *Vecinita* i *La pulguera de Santa Lucía*, entre altres. Els estudis cinematogràfics de Joinville també sollicitaren el seu concurs per a un *sketch* amb Imperio Argentina.

Tots els que havíem seguit amb interès la carrera de Jáimez com a concertista, teníem por que, encoratjat pels seus èxits de cantant i de cineasta, abandonés el violoncel. L'altra nit es van esfumar aquestes temences. Rafael Jáimez va demostrar el perfecte domini que té del violoncel, amb un devessall de tècnica i d'expressió d'un cap a l'altre del programa, que la nodrida i selecta concurrència sancionà amb fervorosos aplaudiments. Jáimez va haver d'interpretar algunes obres fora de programa.

L'acompanyava al piano el conegut mestre Alexandre Vilalta, la tasca del qual no cal dir que fou digna de tot elogi.

DECARLO

Diafragmes de gramòfon

Els primers diafragmes del fonògraf d'Edison tenien una membrana metàllica semblant a la d'un telèfon i un estilet metàllic fixat al centre de la membrana. Més endavant aquesta membrana de no massa sensibilitat fou substituïda per una de pergamí, fins que més tard es pensà a utilitzar la mica com a primera matèria per a la construcció de membranes.

En realitat el diafragma és únicament la membrana, tot i que és corrent de designar amb aquest nom el conjunt que formen aquesta i la caixa que la conté. A l'estranger s'anomena això la caixa de sons, i es reserva el nom de diafragma per a la membrana. El paper d'aquesta és el d'una veritable bomba que, comprimint alternativament l'aire contingut a la càpsula, dóna lloc a la formació d'ones sonores que són després transmeses pel braç acústic a l'amplificador, contingut a l'interior o bé a l'exterior de l'aparell.

Aquest és en realitat el procés de la reproducció de discos en el gramòfon, i, com es pot veure, la funció del diafragma és essencial i tota la resta no són més que processos accidentals i la millor o pitjor audició és deguda principalment a la bona construcció i conservació del diafragma.

Encara que hi ha i s'havien emprat diafragmes de safir per a discos d'enregistrament vertical. Avui dia gairebé s'utilitzen únicament els diafragmes d'agulla, servintse, excepcionalment, en alguns casos especials, del de safir en alguns aparells automàtics de reproducció, instal·lats en sales d'atraccions, de ball, etc.

La matèria de què és feta aquesta membrana ha estat modificada durant tot el procés de perfeccionament del gramòfon, però així i tot avui no és uniforme, puix que en el mercat apareixen diverses marques que utilitzen diferents matèries.

La membrana metàllica, que abans es va deixar pels molts sorolls parasitaris que comportava, ha estat avui estudiada novament, puix les bones condicions d'amplificació que té no són assolides per cap altra matèria. Molts dels estudis fets per a la construcció d'altaveus de ràdio, han estat aplicats als diafragmes. Les membranes d'alumini tenen un gruix gairebé imperceptible; generalment són constituïdes per una zona central cònica i els voltants de forma ondulada.

Generalment els diafragmes estan calculats per a utilitzar agulles d'acer. A Anglaterra principalment se'n fabriquen per a agulles de fibra, i hi ha especialistes que trempen els diafragmes per a utilitzar-los segons els discos, i els bons aficionats tenen diafragmes especials per a orquestra, cant o petits conjunts, etc.

Es interessant anotar els treballs de Lumière, tot i que no hagin estat utilitzats al gramòfon. El diafragma construït per ell té el gran avantatge d'actuar com a reproductor i alhora com a difusor. Està constituït per una membrana de paper plegat de o m. 30 aproximadamat, al centre de la qual es fan actuar les vibracions sonores. De totes formes, el tamany excessiu que pren el diafragma ha fet que no fos emprat, però hi ha uns models molt estimables d'altaveus en els quals s'utilitza aquest sistema.

Per la importància que té el diafragma, ha d'estar sempre en bon estat de conservació, i per això és convenient portar-lo cada any a revisar, i, al mateix temps que es lubrifica i neteja el motor, repassar el diafragma i trempar-lo. Per a subjectar-lo, algunes marques el fixen amb dues petites gomes que sal substituir cada any. Per bé que això no és necessari, d'altres marques substitueixen aquestes gomes per filtres. Dissortadament, els diafragmes, per a ésser sensibles, tenen d'ésser molt prims, i això sempre és un perill perquè així són de major fragilitat i sovint s'esquerden, cosa que produeix una distorsió de sonoritats.

J. G.

La dona del diputat. — Si no pares de plorar, vindrà el papà i et llegirà un discurs seu!

(*Dublin Opinion*)

CRISI IANQUI

—Com he canviat en dos anys!

(*Vetxerniaia*, Moscú)

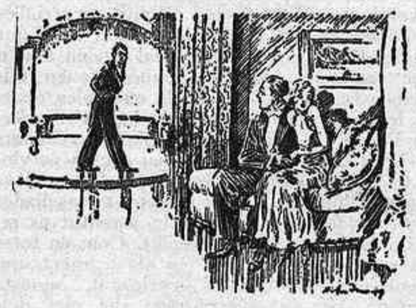

Ell. — Qui és aquest que ens mira amb tan mala cara?

Ella. — Deixa-ho córrer. Prou feina tindré a explicar-li qui ets tu.

(*London Opinion*)

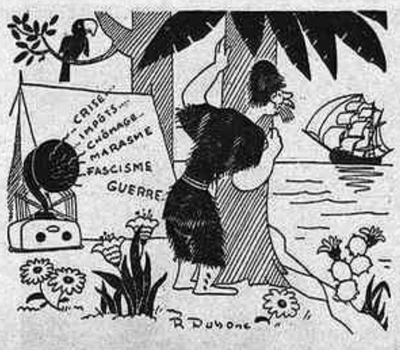

EL NOU ROBINSON

—Sobretot, que no em vegi!

(*Marianne*, París)

CACERA PRESIDENCIAL

—Excellència, el faisà s'espera.

(*Le Rire*, París)

LA CRISI A AMERICA

—Si almenys ens sortís un oncle a Europa...

(*Ric et Rac*, París)

ENTRE JUEUS

Raquel.—Què tens als braços?

Isaac.—Em fan mal de tant discutir amb Jacob.

(*Everybody's Weekly*, Londres)

S'HA GIRAT LA TRUITA O L'AMERICA A PARIS

—Tres francs? Que m'heu pres per un francès?

(*L'Œuvre*, París)

I SALÓ MIRADOR

Cent anys de retrat femení català

Inauguració: 15 d'abril
GALERIES LAIETANES

L'eficàcia de la publicitat en el F. C. METROPOLITA de Barcelona, la demostra el fet que és el mitjà de propaganda utilitzat per les Cases més importants de tots els rams.

Concessionària exclusiva:

Agencia General de Anuncios

(Secció Metro Transversal)

Pelai, 62, 4.t, 2.a - Telèfon 15300
BARCELONA

Carrer de Tarragona, 7, 2.
MADRID

AFISA

ASSUMPTES FISCALS I ADMINISTRATIUS

LAIETANA, 18, PRAL. B. - BARCELONA

CATALÀ
llegeix demà i cada dia
La Publicitat
DIARI CATALÀ

Informacions completes
Articles dels millors escriptors
Seccions especials de Política, Arts, Literatura, Música, Ràdio, Finances, Esports, etc., etc.

IMPRESOS COSTA
Nou de la Rambla, 45
BARCELONA

(c) Ministerio de Cultura 2006